

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ
ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

Αριθμ. Πρωτ: 1794

Αθήνα, 24/4/2015

ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΟΔΗΓΙΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ

Έγγραφο Διαβούλευσης¹

---

1. Ηλεκτρονικές επικοινωνίες
2. Ηλεκτρονικοί κατάλογοι
3. Ηλεκτρονική διαβίβαση/αποστολή γνωστοποιήσεων
4. Ηλεκτρονική πρόσβαση σε έγγραφα του διαγωνισμού

Έγγραφο Νο 7

---

1 Το παρόν έγγραφο δεν περιέχει κανενός είδους νομική δέσμευση ούτε διαθέτει νομική ισχύ.

Περιεχόμενα	Σελ.
Περιεχόμενα	2
A. Οι νέες οδηγίες και το έργο της ενσωμάτωσής τους	3
B. Μεθοδολογία και διαδικασία διαβούλευσης	4-5
Γ. Επιλογές – Ερωτήσεις προς διαβούλευση	6-11
Δ. Στοιχεία επικοινωνίας	12
Παράρτημα	13-28

A. Οι νέες οδηγίες και το έργο της ενσωμάτωσής τους

Η πολιτική στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων και η αναθεώρηση των σχετικών οδηγιών εντάχθηκε σε συνολικό πρόγραμμα με σκοπό τον ριζικό εκσυγχρονισμό των δημοσίων συμβάσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, συμβάλλοντας στην υλοποίηση των στόχων της στρατηγικής “Ευρώπη 2020” για έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη. Η μεταρρύθμιση της νομοθεσίας σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο αποτέλεσε μία από τις δώδεκα δράσεις προτεραιότητας της πράξης για την ενιαία αγορά που δημοσιεύθηκε τον Απρίλιο του 2011. Στο πλαίσιο αυτό, υιοθετήθηκαν, τον Ιανουάριο του 2014, και δημοσιεύθηκαν στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στις 28/3/2014, οι τρεις νέες οδηγίες²:

- 2014/23/ΕΕ (L94), για την ανάθεση συμβάσεων παραχώρησης έργων και υπηρεσιών (για πρώτη φορά χωριστή οδηγία για τις παραχωρήσεις).
- 2014/24/ΕΕ (L94), για τις δημόσιες συμβάσεις (στον κλασικό τομέα) προς αντικατάσταση της οδηγίας 2004/18/ΕΚ και
- 2014/25/ΕΕ (L94), για τις συμβάσεις που συνάπτονται από φορείς στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών (ΟΚΩ) προς αντικατάσταση της οδηγίας 2004/17/ΕΚ.

Οι οδηγίες τέθηκαν σε ισχύ στις 17 Απριλίου 2014.

Τα κράτη μέλη έχουν 24 μήνες για την ενσωμάτωση των διατάξεων των νέων οδηγιών στο εθνικό δίκαιο, ενώ ειδικά για τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων με ηλεκτρονικά μέσα έχουν 30 μήνες επιπλέον. Τούτο συνεπάγεται ότι **η Ελλάδα υποχρεούται να εναρμονίσει τις ρυθμίσεις της εσωτερικής της έννομης τάξης με αυτές των νέων Οδηγιών της Ε.Ε. μέχρι την 18η Απριλίου 2016.**

Δυνάμει του άρθρου 2 παρ. 2 περ. (β) του ν. 4013/2011 (Α/204), η **Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων** έχει καταστεί αρμόδια και φέρει την ευθύνη για την εισήγηση ρυθμίσεων προς την Κυβέρνηση και τη Βουλή αναφορικά με την ενσωμάτωση του ευρωπαϊκού δικαίου στην εθνική έννομη τάξη στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων. Προς τον σκοπό αυτό και προκειμένου πρωτίστως να τηρηθεί η ως άνω ορισθείσα προθεσμία ενσωμάτωσης των παραπάνω Οδηγιών, η Αρχή ορίστηκε ως σημείο επαφής για το έργο της ενσωμάτωσης των οδηγιών με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και έχει συγκροτήσει, με πρωτοβουλία της, Ομάδες Εργασίας με έργο την προετοιμασία και εισήγηση προς τα αρμόδια κυβερνητικά όργανα πράξεων ενσωμάτωσης³ των νέων οδηγιών. Στις εν λόγω ομάδες εργασίας συμμετέχουν, πλην των νομικών εμπειρογνομόνων της Αρχής και εκπρόσωποι των καταρχήν αρμόδιων Υπουργείων (Υπουργείο Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού, Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή, Γενική Γραμματεία Υποδομών, Ειδική Γραμματεία ΣΔΙΤ, Υπουργείο Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας), καθώς και της Μονάδας Παρακολούθησης Διαγωνισμών & Συμβάσεων του Κέντρου Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Οικονομικού Δικαίου (Μο.Πα.Δι.Σ/ΚΔΕΟΔ).

---

2 Τα πλήρη κείμενα των τριών νέων οδηγιών μπορείτε να βρείτε και στην ιστοσελίδα της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. www.eaadhsy.gr ή www.hsppa.gr

3 Για λόγους οικονομίας στο παρόν έγγραφο οι όροι “πράξη ενσωμάτωσης”, “νομοθετικό κείμενο”, “νομοθέτημα”, και “κείμενο” χρησιμοποιούνται με το ίδιο νόημα και δεν προσδιορίζουν απαραίτητα τον τύπο νομοθετήματος (νόμος, π.δ. κλπ).

B. Μεθοδολογία και διαδικασία διαβούλευσης

Μέχρι σήμερα δεν είθισται να διενεργείται ευρεία διαβούλευση για θέματα ενσωμάτωσης οδηγιών δημοσίων συμβάσεων στην εθνική έννομη τάξη.

Δεδομένου ότι οι οδηγίες αφενός παρέχουν επιλογές στα κράτη μέλη και αφετέρου τους επιβάλλουν υποχρεώσεις και με σκοπό, τόσο την καλύτερη δυνατή αξιοποίηση αυτών των διαθέσιμων επιλογών, όσο και την ορθότερη και αποτελεσματικότερη τήρηση των υποχρεώσεων από την πλευρά της Ελλάδας, αποφασίσθηκε η διενέργεια ευρείας, ουσιαστικής και σε ένα αρχικό στάδιο διαβούλευσης, προκειμένου να σταθμιστούν τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα κάθε επιλογής και ενδεχομένως να ανευρεθούν και λύσεις στις όποιες αγκυλώσεις. Στην απόφαση όμως αυτή οδήγησε και ένα άλλο χαρακτηριστικό των νέων οδηγιών, η ύπαρξη περισσότερων επιλογών στα κράτη μέλη, η οποία οφείλεται ιδίως στην θεώρηση των δημοσίων συμβάσεων ως ενός αγορακεντρικού εργαλείου που πρέπει να χρησιμοποιηθεί στο πλαίσιο της στρατηγικής “Ευρώπη 2020” για την επίτευξη έξυπνης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης, παράλληλα με τη διασφάλιση της πλέον αποδοτικής χρήσης των δημόσιων πόρων, την διευκόλυνση της συμμετοχής των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) στις δημόσιες συμβάσεις και την αξιοποίηση των τελευταίων για την επίτευξη κοινών κοινωνικών στόχων (στρατηγική χρήση δημοσίων συμβάσεων)⁴.

Υπογραμμίζεται ότι η διαβούλευση περιορίζεται αυστηρά στις επιλογές που παρέχουν οι νέες οδηγίες στα κράτη μέλη και σε καμία περίπτωση στις υποχρεώσεις που επιβάλλονται. Ωστόσο σε ορισμένες περιπτώσεις τίθενται ερωτήσεις σχετικά με τα μέτρα που ενδείκνυται ή πρέπει να ληφθούν από το κράτος ώστε να μπορούν να εφαρμοστούν οι υποχρεώσεις που επιβάλλονται από τις οδηγίες (εφαρμοστικά μέτρα, τα οποία μπορεί να αφορούν είτε ρυθμίσεις ουσίας, είτε, ιδίως, ρυθμίσεις θεμάτων αρμοδιότητας δημοσίων φορέων ή διαδικαστικές ρυθμίσεις).

Σε συνέχεια των παραπάνω σχεδιάστηκε μία άτυπη -μη θεσμοθετημένη- διαδικασία η οποία στόχο έχει να:

- είναι κατά το δυνατόν πιο ευέλικτη,
- θέσει τα βασικά ζητήματα σε ένα χρονικό στάδιο πριν την οριστική σύνταξη των πράξεων ενσωμάτωσης,
- απευθυνθεί σε συγκεκριμένους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς που είτε είναι αρμόδιοι/ενδιαφερόμενοι για συγκεκριμένα ζητήματα που άπτονται των οδηγιών (π.χ. θέματα εργατικής, περιβαλλοντικής νομοθεσίας), είτε εμπλέκονται με οιοδήποτε τρόπο στη διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων (π.χ. αναθέτουσες αρχές, κεντρικές αναθέτουσες αρχές, οικονομικοί φορείς και ενώσεις αυτών) και
- εκταθεί πριν και πέραν της θεσμοθετημένης διαδικασίας διαβούλευσης του ν. 4048/2012 - που θα ακολουθήσει μετά την οριστικοποίηση από την Κυβέρνηση των σχεδίων των πράξεων ενσωμάτωσης, δεδομένου ότι η πείρα έχει δείξει ότι στο χρονικό σημείο που συνήθως διενεργείται η διαδικασία αυτή (λίγο πριν την κατάθεση των νομοσχεδίων στη Βουλή) δεν υπάρχει επαρκής χρόνος να ενσωματωθούν βασικές στρατηγικές επιλογές του κράτους/κυβέρνησης.

Προκειμένου να επιτευχθεί η ευρύτερη και ουσιαστικότερη δυνατή διαβούλευση αλλά και για λόγους διαφάνειας:

- κατεβλήθη προσπάθεια να αποτυπωθεί και να ανευρεθεί το σύνολο των εμπλεκόμενων δημόσιων και ιδιωτικών φορέων προς τους οποίους θα στοχεύσει η διαβούλευση αποστέλλοντας τους τα σχετικά έγγραφα διαβούλευσης (είτε ειδικά είτε γενικά),
- τα έγγραφα διαβούλευσης που θα απευθύνονται στο ευρύ κοινό (και όχι μόνο σε στοχευμένους αποδέκτες) θα αναρτώνται τόσο στην ιστοσελίδα της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων, www.eaadhsy.gr και www.hsppa.gr όσο και στην ιστοσελίδα της Ανοικτής Διακυβέρνησης www.opengov.gr δεδομένου ότι οι φορείς είναι εξοικειωμένοι σε διαδικασίες διαβούλευσης που διεξάγονται σε αυτόν τον διαδικτυακό τόπο,
- πέραν των ανωτέρω, σε περίπτωση που οι αποδέκτες των εγγράφων διαβούλευσης θεωρούν ότι πρέπει αυτά (όλα ή κάποια εξ αυτών) να απευθυνθούν σε κάποιον επιπλέον ειδικότερο αρμόδιο/εμπλεκόμενο φορέα/υπηρεσία, παρακαλούνται, είτε να τα διαβιβάζουν οι ίδιοι, είτε να αποστέλλουν σχετική

---

4 Βλ. αιτ. σκέψη (2) οδηγίας 2014/24/ΕΕ και αιτ. σκέψη (4) οδηγίας 2014/25/ΕΕ.

ειδοποίηση με τα στοιχεία επικοινωνίας του φορέα αυτού στην ηλεκτρονική διεύθυνση **odigies@eaadhsy.gr**, ώστε η Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. να τον περιλάβει στη λίστα αποδεκτών.

Μετά το πέρας της διαβούλευσης θα υπάρξει ενημέρωση για τις ληφθείσες απαντήσεις. Το σύνολο ή μέρος των απαντήσεων που θα σταλούν ενδέχεται να δημοσιοποιηθεί.

Με το παρόν έγγραφο ζητούνται απαντήσεις/προτάσεις σε συγκεκριμένες διαθέσιμες επιλογές που αφορούν στη θεματική: 1. Ηλεκτρονικές επικοινωνίες 2. Ηλεκτρονικοί κατάλογοι 3. Ηλεκτρονική διαβίβαση/αποστολή γνωστοποιήσεων 4. Ηλεκτρονική πρόσβαση σε έγγραφα του διαγωνισμού”.

Γ. Επιλογές και ερωτήσεις προς διαβούλευση

Στο κεφάλαιο αυτό τίθενται και διευκρινίζονται οι βασικές **επιλογές** στις οποίες πρέπει να προβεί το κράτος μέλος κατά την ενσωμάτωση των νέων οδηγιών, αναφορικά με τις θεματικές 1. Ηλεκτρονικές επικοινωνίες 2. Ηλεκτρονικοί κατάλογοι 3. Ηλεκτρονική διαβίβαση/αποστολή γνωστοποιήσεων 4. Ηλεκτρονική πρόσβαση σε έγγραφα του διαγωνισμού, υπογραμμίζονται κάποια θεμελιώδη ζητήματα που πρέπει να ληφθούν υπόψη, δίδονται διευκρινίσεις και τίθενται ορισμένες συγκεκριμένες **ερωτήσεις** προς τους εμπλεκόμενους -δημόσιους και ιδιωτικούς- φορείς για απάντηση με χρήση ελεύθερου κειμένου.

Οι αποδέκτες του παρόντος εγγράφου παρακαλούνται να εξετάσουν τα σχετικά θέματα/επιλογές και να καταθέσουν τις προτάσεις/απαντήσεις τους, αφού μελετήσουν τις σχετικές διατάξεις των οδηγιών, αναφέροντας συνοπτικά [με χρήση ελεύθερου κειμένου] και τους λόγους για αυτές. Παρακαλούνται στις προτάσεις τους να αναφέρουν σε ποια συγκεκριμένη ερώτηση/θέμα απαντούν.

Οι απαντήσεις θα συνδράμουν ιδιαιτέρως στην καταγραφή και προσπάθεια εξισορρόπησης των διαφόρων επιχειρημάτων και στην πληροφόρηση των αρμόδιων κυβερνητικών οργάνων για τις συνιστώμενες επιλογές/λύσεις.

ΘΕΜΑ 1: Κανόνες για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες και δυνατότητα αναβολής της εφαρμογής τους.

Γενικές Διευκρινίσεις: Σύμφωνα με τις οδηγίες⁵, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι όλες οι επικοινωνίες καθώς και όλες οι ανταλλαγές πληροφοριών, ιδίως η ηλεκτρονική υποβολή, εκτελούνται με ηλεκτρονικά μέσα επικοινωνίας. Τα εργαλεία και οι συσκευές που χρησιμοποιούνται για τις επικοινωνίες με ηλεκτρονικά μέσα, καθώς και τα τεχνικά χαρακτηριστικά τους, δεν δημιουργούν διακρίσεις, είναι γενικώς προσιτά και συμβατά με τις γενικά χρησιμοποιούμενες ΤΠΕ, και δεν περιορίζουν την πρόσβαση των οικονομικών φορέων στη διαδικασία της προμήθειας.

Τα κράτη μέλη μπορούν να αναβάλουν την υποχρεωτική εφαρμογή της επικοινωνίας με ηλεκτρονικά μέσα μέχρι τις 18/10/2018⁶ (δηλαδή για 30 μήνες μετά την ενσωμάτωση των οδηγιών) και ειδικά για τις κεντρικές αρχές αγορών (προμηθειών) μέχρι τις 18/04/2017 (δηλαδή για 12 μήνες μετά την ενσωμάτωση των οδηγιών). Από τη δυνατότητα αναβολής εξαιρούνται: τα δυναμικά συστήματα αγορών, οι ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί και οι ηλεκτρονικοί κατάλογοι⁷, οι διαδικασίες προμήθειας από κεντρική αρχή αγορών με ηλεκτρονικά μέσα⁸, η διαβίβαση των διαφόρων γνωστοποιήσεων με ηλεκτρονικά μέσα στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ε.Ε.⁹ και η ηλεκτρονική διάθεση των εγγράφων της προμήθειας¹⁰. Τέλος, σύμφωνα με την κλασική οδηγία¹¹, τα κράτη μέλη μπορούν να αναβάλουν την εφαρμογή: α) της αποκλειστικά ηλεκτρονικής μορφής του ΕΕΕΠ, μέχρι τις 18/04/2018¹², β) της μη υποχρέωσης υποβολής δικαιολογητικών από τους οικονομικούς φορείς, όταν η αναθέτουσα αρχή τα διαθέτει ήδη, μέχρι τις 18/10/2018¹³ και γ) της παρ. 2 του άρθρου 61, που αφορά στην προσφυγή των αναθετουσών αρχών στο e-certis, μέχρι τις 18/10/2018.

Σημειώνεται ότι όλες οι προθεσμίες που τίθενται στις διατάξεις των οδηγιών έχουν υπολογιστεί με δεδομένη τη διεξαγωγή των διαδικασιών με ηλεκτρονικά μέσα¹⁴. Κατά συνέπεια, σε περίπτωση αναβολής της υποχρεωτικής εφαρμογής της επικοινωνίας με ηλεκτρονικά μέσα, θα πρέπει να τροποποιηθούν όλες οι ημερομηνίες και προθεσμίες των διαδικασιών και γνωστοποιήσεων.

5 Άρθρο 22 παρ. 1 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ και άρθρο 40 παρ.1 της οδηγίας 2014/25/ΕΕ.

6 Άρθρο 90 παρ. 2 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ και άρθρο 106 παρ. 2 της οδηγίας 2014/25/ΕΕ.

7 Άρθρα 34-36 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ και άρθρα 52-54 της οδηγίας 2014/25/ΕΕ.

8 Άρθρο 37 παρ. 3 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ άρθρο 55 παρ. 3 της οδηγίας 2014/25/ΕΕ.

9 Άρθρο 51 παρ. 2 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ και άρθρο 71 παρ. 2 της οδηγίας 2014/25/ΕΕ.

10 Άρθρο 53 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ και άρθρο 73 της οδηγίας 2014/25/ΕΕ.

11 Άρθρο 90 παρ. 3-5 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ.

12 Άρθρο 59 παρ. 2 εδάφιο β' της οδηγίας 2014/24/ΕΕ .

13 Άρθρο 59 παρ. 5 εδάφιο β' της οδηγίας 2014/24/ΕΕ.

14 Άρθρο 53 παρ. 1 εδάφιο β' της οδηγίας 2014/24/ΕΕ και άρθρο 73 παρ. 1 εδάφιο γ' της οδηγίας 2014/25/ΕΕ.

Σύμφωνα με το εθνικό νομικό πλαίσιο¹⁵, οι αναθέτουσες αρχές και οι αναθέτοντες φορείς υποχρεούνται να χρησιμοποιούν το Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ) σε όλα τα στάδια της διαδικασίας ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων αξίας ίσης ή ανώτερης των 60.000 € (μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ), από την υποβολή του αιτήματος μέχρι την υποβολή και εκτέλεση των συμβάσεων αυτών. Ειδικότερα, η υποχρέωση χρήσης του ΕΣΗΔΗΣ ισχύει: α) όσον αφορά τις προμήθειες και τις υπηρεσίες, από 01.07.2014 για τους φορείς της Κεντρικής Διοίκησης, από 01.10.2015 για τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης και από 01.10.2015 για το σύνολο του δημοσίου τομέα, β) όσον αφορά τα δημόσια έργα¹⁶, την 01.12.2015 και γ) όσον αφορά τις μελέτες¹⁷, για τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης την 01.07.2015 και για το σύνολο του δημοσίου τομέα την 01.10.2015. Επισημαίνεται ότι ειδικά για τις συμβάσεις μεταφοράς μαθητών, η υποχρεωτική χρήση του ΕΣΗΔΗΣ έχει ανασταλεί¹⁸ έως τις 30.06.2015 και για τις δημόσιες συμβάσεις παροχής υπηρεσιών δακοκτονίας έως την 31.12.2015¹⁹. Επομένως, θα πρέπει να διαπιστωθεί κατά πόσο το ΕΣΗΔΗΣ πληροί τις ελάχιστες προϋποθέσεις που τίθενται από τις οδηγίες²⁰ (βλ. Ερωτήσεις α-ιβ).

Ερωτήσεις:

Εξ' όσων είστε σε θέση να γνωρίζετε, το σύστημα ηλεκτρονικής παραλαβής προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής του ΕΣΗΔΗΣ διασφαλίζει με τεχνικά μέσα και κατάλληλες διαδικασίες ότι:

α) τα εργαλεία και οι συσκευές που χρησιμοποιούνται για τις επικοινωνίες με ηλεκτρονικά μέσα, καθώς και τα τεχνικά χαρακτηριστικά τους, δεν δημιουργούν διακρίσεις, είναι γενικώς προσιτά και συμβατά με τις γενικά χρησιμοποιούμενες ΤΠΕ, και δεν περιορίζουν την πρόσβαση των οικονομικών φορέων στη διαδικασία της προμήθειας;

β) σε κάθε επικοινωνία, ανταλλαγή και αποθήκευση πληροφοριών, οι αναθέτουσες αρχές μεριμνούν για τη διαφύλαξη της ακεραιότητας των δεδομένων και του απορρήτου των προσφορών και των αιτήσεων συμμετοχής; Εξετάζουν το περιεχόμενο των προσφορών και των αιτήσεων συμμετοχής μόνο μετά τη λήξη της προθεσμίας υποβολής τους;

γ) είναι διαθέσιμες στους ενδιαφερομένους οι πληροφορίες σχετικά με τις προδιαγραφές για την ηλεκτρονική υποβολή προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής, συμπεριλαμβανομένης της κρυπτογράφησης και της χρονοσήμανσης;

δ) μπορεί να καθοριστεί με ακρίβεια η ώρα και η ημερομηνία παραλαβής των προσφορών, των αιτήσεων συμμετοχής και των σχεδίων και μελετών;

ε) μπορεί να εξασφαλίζεται ευλόγως ότι κανείς δεν θα έχει πρόσβαση πριν από τις καθορισμένες ημερομηνίες στις πληροφορίες που διαβιβάζονται δυνάμει των ως άνω απαιτήσεων;

στ) μόνον τα εξουσιοδοτημένα πρόσωπα μπορούν να καθορίζουν ή να τροποποιούν τις ημερομηνίες αποσφράγισης των παραληφθεισών πληροφοριών;

15 Άρθρα 1 έως 9 του ν. 4155/2013 (Α' 120), όπως αντικαταστάθηκαν με τα άρθρα 134-138 του ν. 4281/2014 (Α' 160).

16 ΥΑ 22015/406/2015 (Β' 330).

17 ΥΑ 22015/406/2015 (Β' 330).

18 ΥΑ Π1/2149/2014 (Β' 2946).

19 ΥΑ 40563/2015 (Β' 590)

20 Άρθρο 22 και Παραρτήματα IV (Απαιτήσεις σχετικά με τα συστήματα ηλεκτρονικής παραλαβής προσφορών, αιτήσεων συμμετοχής καθώς και σχεδίων και μελετών στους διαγωνισμούς σχεδίων) και VIII (ιδίως παρ. 3 για τη μορφή και λεπτομέρειες σχετικά με την ηλεκτρονική διαβίβαση των γνωστοποιήσεων) της οδηγίας 2014/24/ΕΕ καθώς και άρθρο 40 και Παραρτήματα V και IX της οδηγίας 2014/25/ΕΕ.

ζ) η πρόσβαση στο σύνολο ή σε μέρος των υποβαλλόμενων πληροφοριών, κατά τα διάφορα στάδια της διαδικασίας προμήθειας ή του διαγωνισμού μελετών, είναι δυνατή μόνον για εξουσιοδοτημένα πρόσωπα;

η) η παροχή πρόσβασης στις διαβιβαζόμενες πληροφορίες είναι δυνατή μόνο από εξουσιοδοτημένα πρόσωπα και μόνον μετά την προκαθορισμένη ημερομηνία;

θ) στις πληροφορίες που παρελήφθησαν και αποσφραγίσθηκαν κατ' εφαρμογή των προαναφερόμενων απαιτήσεων έχουν πρόσβαση μόνον δεόντως εξουσιοδοτημένα πρόσωπα;

ι) σε περίπτωση παραβίασης ή απόπειρας παραβίασης των απαγορεύσεων ή των όρων πρόσβασης που αναφέρονται στα στοιχεία ε), στ), ζ), η) και θ), μπορεί να εξασφαλίζεται ευλόγως ότι οι παραβιάσεις ή οι απόπειρες παραβίασης είναι σαφώς ανιχνεύσιμες;

ια) υποστηρίζει τη δημιουργία δυναμικών συστημάτων αγορών, τη χρήση ηλεκτρονικών καταλόγων, τη διενέργεια ηλεκτρονικών πλειστηριασμών και τη διαδικασία της διαπραγμάτευσης;

ιβ) Το πλαίσιο λειτουργίας του ΕΣΗΔΗΣ είναι σε συμφωνία με τον ν. 3979/2011 και την ΥΑΠ/Φ.40.4/1/989/2012 "Πλαίσιο Παροχής Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης";

Σε περίπτωση διαπίστωσης προβλημάτων ή ελλείψεων είτε στο νομικό πλαίσιο είτε στη λειτουργία του συστήματος (ΕΣΗΔΗΣ) σχετικά με τα εν λόγω ερωτήματα, διατυπώστε [με χρήση ελεύθερου κειμένου] προτάσεις για τη βελτίωση ή τον εξορθολογισμό του συστήματος. Σε περίπτωση που είστε σε θέση να γνωρίζετε την πορεία της ανάπτυξης του ΕΣΗΔΗΣ, αναφέρατε και σχετικό χρονοδιάγραμμα.

Επιλογή 1: Κρίνετε σκόπιμη την αναβολή της υποχρεωτικής εφαρμογής της επικοινωνίας με ηλεκτρονικά μέσα και σε ποιές περιπτώσεις; Παρακαλείσθε να τεκμηριώστε εν συντομία τους λόγους της απάντησής σας. Σε περίπτωση που εκτιμάτε ότι μπορεί να αναβληθεί η υποχρεωτική εφαρμογή της επικοινωνίας με ηλεκτρονικά μέσα, να προτείνετε και τα εναλλακτικά μέσα επικοινωνίας.

ΘΕΜΑ 2: Πρόβλεψη εξαιρέσεων από την υποχρεωτική χρήση ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας κατά τη διαδικασία της υποβολής προσφορών.

Διευκρινίσεις: Σύμφωνα με τις οδηγίες²¹, οι αναθέτουσες αρχές δεν υποχρεούνται να απαιτούν τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας κατά τη διαδικασία υποβολής σε συγκεκριμένες περιπτώσεις που σχετίζονται με εργαλεία, συσκευές, μορφότυπους αρχείων που δεν διατίθενται γενικά ή δεν μπορούν να υποστούν επεξεργασία από οποιονδήποτε ή υπόκεινται σε σύστημα αποκλειστικών αδειών ή γραφειακό εξοπλισμό που δεν διατίθεται γενικά στις αναθέτουσες αρχές ή υλικά και υπό κλίμακα προπλάσματα που δεν είναι δυνατόν να διαβιβασθούν με ηλεκτρονικά μέσα. Επίσης, οι αναθέτουσες αρχές δεν υποχρεούνται να απαιτούν τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας πλην των ηλεκτρονικών, είτε λόγω παραβίασης της ασφάλειας των εν λόγω ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας, είτε για την προστασία του ιδιαίτερος ευαίσθητου χαρακτήρα των πληροφοριών που απαιτεί ένα τόσο υψηλό επίπεδο προστασίας το οποίο δεν μπορεί να εξασφαλισθεί κατάλληλα με τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων και συσκευών.

Δεδομένου ότι οι οδηγίες προβλέπουν τη δυνατότητα των αναθετουσών αρχών να αποκλίνουν από την υποχρεωτική χρήση ηλεκτρονικών μέσων για περισσότερους λόγους από όσους προβλέπονται στο ισχύον πλαίσιο λειτουργίας του ΕΣΗΔΗΣ, παρακαλείσθε να αναφέρετε τυχόν παρατηρήσεις ή σχόλιά σας.

21 Άρθρο 22 παρ. 1 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ και άρθρο 40 παρ.1 της οδηγίας 2014/25/ΕΕ.

ΘΕΜΑ 3: Χρήση προφορικής επικοινωνίας για μη βασικά στοιχεία της διαδικασίας της προμήθειας.

Διευκρινίσεις: Σύμφωνα με τις οδηγίες²², μπορεί να χρησιμοποιείται προφορική επικοινωνία σε σχέση με άλλες ανακοινώσεις πλην των βασικών στοιχείων της διαδικασίας της προμήθειας, υπό τον όρο ότι το περιεχόμενο της προφορικής επικοινωνίας τεκμηριώνεται επαρκώς. Σημειώνεται ότι στα βασικά στοιχεία της διαδικασίας της προμήθειας περιλαμβάνονται τα έγγραφα της σύμβασης (προκήρυξη – διακήρυξη – λοιπά συμβατικά τεύχη), οι αιτήσεις συμμετοχής, οι επιβεβαιώσεις ενδιαφέροντος και οι προσφορές.

Κρίνετε σκόπιμη τη θέσπιση ειδικών διατάξεων λεπτομερειών σχετικά με τις δυνατότητες χρήσης της προφορικής επικοινωνίας καθώς και τους τρόπους επαρκούς τεκμηρίωσης του περιεχομένου της, προκειμένου να μην εξελιχθεί σε πυλώνα διαφθοράς στις δημόσιες συμβάσεις;

ΘΕΜΑ 4: Απαίτηση χρήσης συγκεκριμένων ηλεκτρονικών μέσων.

Διευκρινίσεις: Σύμφωνα με τις οδηγίες²³, όσον αφορά τις δημόσιες συμβάσεις έργων και τους διαγωνισμούς μελετών, τα κράτη μέλη μπορούν να απαιτούν τη χρήση συγκεκριμένων ηλεκτρονικών μέσων, όπως ηλεκτρονικών εργαλείων μοντελοποίησης κτηριοδομικών πληροφοριών ή παρόμοιων μέσων. Σε τέτοιες περιπτώσεις και έως ότου τα εν λόγω ηλεκτρονικά εργαλεία γίνουν γενικά διαθέσιμα, οι αναθέτουσες αρχές παρέχουν εναλλακτικά μέσα πρόσβασης, σύμφωνα με την παρ. 5 του ίδιου άρθρου.

Κρίνετε σκόπιμο να απαιτηθεί η χρήση συγκεκριμένων ηλεκτρονικών μέσων, όπως ηλεκτρονικών εργαλείων μοντελοποίησης κτηριοδομικών πληροφοριών ή παρόμοιων μέσων;

Σε περίπτωση που απαντήσετε καταφατικά στην προηγούμενη ερώτηση, ποια είναι τα ηλεκτρονικά μέσα που κατά την άποψή σας θα πρέπει να προβλεφθούν στην εθνική νομοθεσία ως υποχρεωτικά και ποιά τα εναλλακτικά μέσα πρόσβασης, τα οποία σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να πληρούν τις προϋποθέσεις των οδηγιών²⁴;

ΘΕΜΑ 5: Προσδιορισμός επιπέδου ασφαλείας που απαιτείται για τα ηλεκτρονικά μέσα επικοινωνίας.

Διευκρινίσεις: Σύμφωνα με τις οδηγίες²⁵, τα κράτη μέλη ή οι αναθέτουσες αρχές, ενεργώντας εντός του συνολικού πλαισίου που έχει θέσει το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος, προσδιορίζουν το επίπεδο ασφαλείας που απαιτείται για τα ηλεκτρονικά μέσα επικοινωνίας στα διάφορα στάδια της συγκεκριμένης διαδικασίας προμήθειας, το οποίο είναι ανάλογο προς τους κινδύνους. Εκτός από την αναλογικότητα προς τους κινδύνους θα πρέπει να ληφθούν υπόψη κριτήρια όπως, η κρυπτογράφηση, χρονοσήμανση, το απόρρητο των προσφορών εφόσον θεμελιώνονται ειδικά δικαιώματα, η ακεραιότητα των δεδομένων, η δυνατότητα ανίχνευσης των παραβιάσεων καθώς και όλες οι προϋποθέσεις των οδηγιών²⁶. Στην Ελλάδα η πολιτική ασφαλείας του ΕΣΗΔΗΣ έχει ήδη προσδιοριστεί²⁷.

α) Κατά την άποψή σας το επίπεδο ασφαλείας του ΕΣΗΔΗΣ είναι ανάλογο προς τους κινδύνους; Παρακαλούμε να αιτιολογήσετε την άποψή σας.

22 Άρθρο 22 παρ. 2 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ και άρθρο 40 παρ. 2 της οδηγίας 2014/25/ΕΕ.

23 Άρθρο 22 παρ. 4 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ και άρθρο 40 παρ.4 της οδηγίας 2014/25/ΕΕ.

24 Άρθρο 22 παρ. 5 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ και άρθρο 40 παρ. 5 της οδηγίας 2014/25/ΕΕ.

25 Άρθρο 22 παρ. 6 περ. β της οδηγίας 2014/24/ΕΕ και της άρθρο 40 παρ. 6 περ. β της οδηγίας 2014/25/ΕΕ.

26 Συγκεκριμένα του Παραρτήματος IV της οδηγίας 2014/24/ΕΕ και του Παραρτήματος V της οδηγίας 2014/25/ΕΕ.

27 Άρθρο 6 του ν. 4155/2013 (Α' 120), άρθρο 138 του ν. 4281/2014 (Α' 160) και άρθρο 3 της ΥΑ Π1/2390/2013 (Β' 2677).

β) Κατά την άποψή σας, διαπιστώνονται ή ενδέχεται να διαπιστωθούν προβλήματα λόγω της ακολουθούμενης, βάσει του ισχύοντος πλαισίου λειτουργίας του ΕΣΗΔΗΣ, πολιτικής ασφαλείας; Ενδέχεται τα προβλήματα αυτά να θέτουν εν κινδύνω τις απαιτήσεις των οδηγιών και ιδίως την κρυπτογράφηση, τη χρονοσήμανση, το απόρρητο των προσφορών εφόσον θεμελιώνονται ειδικά δικαιώματα, την ακεραιότητα των δεδομένων, ή τη δυνατότητα ανίχνευσης των παραβιάσεων; Προτείνετε τρόπους βελτίωσης / εξορθολογισμού της πολιτικής ασφαλείας.

γ) Κρίνετε σκόπιμο να προσδιορίζεται η πολιτική ασφαλείας σε επίπεδο αναθέτουσας αρχής για όλα ή ορισμένα στάδια της διαδικασίας; Προσδιορίστε συγκεκριμένα.

ΘΕΜΑ 6: Απαίτηση προηγμένων ηλεκτρονικών υπογραφών.

Διευκρινίσεις: Σύμφωνα με τις οδηγίες²⁸, όταν τα κράτη μέλη ή οι αναθέτουσες αρχές συμπεραίνουν ότι το επίπεδο των κινδύνων είναι τέτοιο ώστε να απαιτούνται προηγμένες ηλεκτρονικές υπογραφές, οι αναθέτουσες αρχές αποδέχονται τις προηγμένες ηλεκτρονικές υπογραφές που υποστηρίζονται από αναγνωρισμένο πιστοποιητικό. Σύμφωνα με το ισχύον νομικό πλαίσιο του ΕΣΗΔΗΣ, απαιτούνται προηγμένες ηλεκτρονικές υπογραφές από τους οικονομικούς φορείς, ενώ όσον αφορά τις αναθέτουσες αρχές, δεν προκύπτει με σαφήνεια η υποχρέωση χρήσης ηλεκτρονικής υπογραφής εν γένει.

α) Κρίνετε σκόπιμο να οριστεί σε εθνικό επίπεδο περαιτέρω περιπτωσιολογία χρήσης προηγμένων ηλεκτρονικών υπογραφών με βάση διάφορα κριτήρια (π.χ. ποσό, είδος διαδικασίας, αναλογικότητα κινδύνων κλπ);

β) Κρίνετε σκόπιμο, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων σας, η περιπτωσιολογία που αναφέρεται στο προηγούμενο υποερώτημα να ορίζεται σε επίπεδο αναθέτουσας αρχής;

γ) Εξ' όσων είστε σε θέση να γνωρίζετε, η Ελλάδα έχει υποβάλει τον κατάλογο εμπιστευσης σύμφωνα με την απόφαση ΕΕ 2009/767 (αμοιβαία αναγνώριση);

ΘΕΜΑ 7: Μέτρα για τη δυνατότητα επεξεργασίας μορφοτύπων ηλεκτρονικών υπογραφών.

Διευκρινίσεις: Σύμφωνα με τις οδηγίες²⁹, οι αναθέτουσες αρχές πρέπει να καθορίζουν τον απαιτούμενο μορφότυπο προηγμένων υπογραφών [...] και να θέτουν σε εφαρμογή τα αναγκαία μέτρα ώστε να είναι σε θέση να επεξεργαστούν τεχνικά τους εν λόγω μορφότυπους. Όταν χρησιμοποιείται διαφορετικός μορφότυπος ηλεκτρονικής υπογραφής, τότε η ηλεκτρονική υπογραφή ή ο φορέας του ηλεκτρονικού εγγράφου περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά τις ισχύουσες δυνατότητες επικύρωσης, υπό την ευθύνη του κράτους μέλους.

α) Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων σας και εξ' όσων είστε σε θέση να γνωρίζετε, παρακαλούμε να αναφέρετε τους αρμόδιους φορείς και τις προβλεπόμενες διαδικασίες για την επεξεργασία ή/και επικύρωση μορφοτύπων ηλεκτρονικών υπογραφών.

β) Παρακαλούμε να αναφέρετε τα κατά την άποψή σας αναγκαία μέτρα, προκειμένου να μπορούν οι αναθέτουσες αρχές να επεξεργαστούν του μορφότυπους προηγμένων ηλεκτρονικών υπογραφών.

ΘΕΜΑ 8: Γνωστοποίηση παρόχου υπηρεσιών επικύρωσης.

28 Άρθρο 22 παρ. 6 περ. γ) της οδηγίας 2014/24/ΕΕ και άρθρο 40 παρ. 6 περ. γ) της οδηγίας 2014/25/ΕΕ.

29 Άρθρο 22 παρ. 6 περ. γ) i. της οδηγίας 2014/24/ΕΕ και άρθρο 40 παρ. 6 περ. γ) i. της οδηγίας 2014/25/ΕΕ.

Διευκρινίσεις: Σύμφωνα με τις οδηγίες³⁰, τα κράτη μέλη κοινοποιούν τις πληροφορίες σχετικά με τον πάροχο των υπηρεσιών επικύρωσης στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία διαθέτει στο κοινό δια του διαδικτύου τις πληροφορίες που έχει λάβει από τα κράτη μέλη.

Παρακαλείσθε να προτείνετε τον, κατά την άποψή σας, κατάλληλο/ αρμόδιο φορέα για την τήρηση της υποχρέωσης κοινοποίησης στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή πληροφοριών σχετικά με τον πάροχο των υπηρεσιών επικύρωσης.

ΘΕΜΑ 9: Υποχρεωτική χρήση ηλεκτρονικών καταλόγων.

Διευκρινίσεις: Σύμφωνα με τις οδηγίες³¹, τα κράτη μέλη μπορούν να καταστήσουν υποχρεωτική τη χρήση ηλεκτρονικών καταλόγων για ορισμένα είδη δημοσίων συμβάσεων.

Κρίνετε σκόπιμη την υποχρεωτική χρήση ηλεκτρονικών καταλόγων για ορισμένα είδη δημοσίων συμβάσεων; Σε καταφατική περίπτωση, παρακαλείσθε να προσδιορίσετε τα είδη των δημοσίων συμβάσεων για τα οποία θα ήταν θεμιτή η ενεργοποίηση της εν λόγω δυνατότητας.

ΘΕΜΑ 10: E-sender – ΚΗΜΔΗΣ.

Σύμφωνα με το νομικό του πλαίσιο³², το ΚΗΜΔΗΣ από 08.08.2015 αποτελεί το επίσημο εθνικό πληροφοριακό σύστημα για την απευθείας ηλεκτρονική υποβολή προκηρύξεων δημοσίων συμβάσεων στο TED.

Εξ' όσων είστε σε θέση να γνωρίζετε στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων σας, παρακαλείσθε να καταγράψετε τις ενέργειες που έχουν πραγματοποιηθεί στην κατεύθυνση αυτή, ενόψει και των νέων τυποποιημένων εντύπων που θα εκδοθούν από την ΕΕ.

Οριζόντια διευκρίνιση: Για διευκόλυνση των αποδεκτών του παρόντος εγγράφου στο Παράρτημα παρατίθενται οι συναφείς με τα παραπάνω θέματα διατάξεις των οδηγιών.

Τέλος επισημαίνεται ότι, ανεξάρτητα από τις απαντήσεις σε όλα τα παραπάνω, είναι ευπρόσδεκτες ενδεχόμενες παρατηρήσεις/σχόλια [με χρήση ελεύθερου κειμένου] που δεν έχουν συμπεριληφθεί στα παραπάνω θέματα, εφόσον αφορούν θέματα του παρόντος εγγράφου διαβούλευσης - ήτοι των θεματικών 1. Ηλεκτρονικές επικοινωνίες 2. Ηλεκτρονικοί κατάλογοι 3. Ηλεκτρονική διαβίβαση/αποστολή γνωστοποιήσεων 4. Ηλεκτρονική πρόσβαση σε έγγραφα του διαγωνισμού.

---

30 Άρθρο 22 παρ. 6 περ. γ) i. τελευταίο εδάφιο της οδηγίας 2014/24/ΕΕ και άρθρο 40 παρ. 6 περ. γ) i. της οδηγίας 2014/25/ΕΕ.

31 Άρθρο 36 παρ. 1 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ και άρθρο 54 παρ. 1 της οδηγίας 2014/25/ΕΕ.

32 Άρθρο 139 παρ. 9 του ν. 4281/2014 (Α' 160).

Δ. Στοιχεία επικοινωνίας

Παρακαλούμε για τις απαντήσεις σας επί των θεμάτων του παρόντος εγγράφου διαβούλευσης **μέχρι τις 29 Μαΐου 2015:**

- στην ιστοσελίδα της Ανοικτής Διακυβέρνησης www.opengov.gr ή
- στην ηλεκτρονική διεύθυνση odigies@eaadhsy.gr και τα στοιχεία του φορέα ή
- στη δ/ση Λ. Κηφισίας 7 Αθήνα, τ.κ. 115 23

Τηλ. επικοινωνίας: **213 2124 738**
213 2124 743
213 2124 768
213 2124 766
213 2124 732

Οι απαντήσεις όσο το δυνατόν περισσότερων φορέων είναι πολύτιμες. Σας ευχαριστούμε για το χρόνο που διαθέσατε να διαβάσετε το παρόν έγγραφο.

Για οποιοσδήποτε παρατηρήσεις σας επί της διαδικασίας διαβούλευσης (βλ. παραπάνω Β.), μπορείτε να απευθύνεστε στο τηλ. **213 2124 732**.

Η Προϊσταμένη

**Δ/σης Νομικών Υπηρεσιών
και
Συντονίστρια της Ο.Ε. για την
ενσωμάτωση της οδηγίας
2014/24/ΕΕ**

Ευανθία Σαββίδη

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ**ΟΔΗΓΙΑ 2014/24/ΕΕ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ****της 26ης Φεβρουαρίου 2014****σχετικά με τις δημόσιες προμήθειες και την κατάργηση της οδηγίας 2004/18/ΕΚ****Άρθρο 22****Κανόνες που εφαρμόζονται στις επικοινωνίες**

1. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι όλες οι επικοινωνίες καθώς και όλες οι ανταλλαγές πληροφοριών δυνάμει της παρούσας οδηγίας, ιδιαίτερα η ηλεκτρονική υποβολή, εκτελούνται με ηλεκτρονικά μέσα επικοινωνίας σύμφωνα με τις απαιτήσεις του παρόντος άρθρου. Τα εργαλεία και οι συσκευές που χρησιμοποιούνται για τις επικοινωνίες με ηλεκτρονικά μέσα, καθώς και τα τεχνικά χαρακτηριστικά τους, δεν δημιουργούν διακρίσεις, είναι γενικώς προσιτά και συμβατά με τις γενικά χρησιμοποιούμενες ΤΠΕ, και δεν περιορίζουν την πρόσβαση των οικονομικών φορέων στη διαδικασία της προμήθειας.

Παρά τα προβλεπόμενα στο πρώτο εδάφιο, οι αναθέτουσες αρχές δεν υποχρεούνται να απαιτούν τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας κατά τη διαδικασία υποβολής στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) λόγω του ειδικού χαρακτήρα της προμήθειας, η χρήση ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας θα απαιτούσε συγκεκριμένα εργαλεία, συσκευές ή μορφότυπους αρχείων που δεν διατίθενται γενικά ή δεν υποστηρίζονται από γενικά διαθέσιμες εφαρμογές·

β) οι εφαρμογές που υποστηρίζουν μορφότυπους αρχείων κατάλληλους για την περιγραφή των προσφορών χρησιμοποιούν μορφότυπους αρχείων που δεν μπορούν να υποστούν επεξεργασία από οποιαδήποτε άλλη ανοιχτή ή γενικά διαθέσιμη εφαρμογή ή υπόκεινται σε σύστημα αποκλειστικών αδειών εκμετάλλευσης και δεν μπορούν να διατεθούν για μεταφόρτωση ή εξ αποστάσεως χρήση από την αναθέτουσα αρχή

γ) η χρήση ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας θα απαιτούσε ειδικό γραφειακό εξοπλισμό ο οποίος δεν διατίθεται γενικά στις αναθέτουσες αρχές·

δ) τα έγγραφα της προμήθειας απαιτούν την υποβολή υλικών ή υπό κλίμακα προπλασμάτων τα οποία δεν είναι δυνατόν να διαβιβασθούν με ηλεκτρονικά μέσα.

Όσον αφορά τις επικοινωνίες για τις οποίες δεν χρησιμοποιούνται ηλεκτρονικά μέσα επικοινωνίας σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο, η επικοινωνία γίνεται με το ταχυδρομείο ή με άλλο κατάλληλο μέσο ή με συνδυασμό ταχυδρομικών ή άλλων καταλλήλων μέσων και ηλεκτρονικών μέσων.

Παρά τα προβλεπόμενα στο πρώτο εδάφιο της παρούσας παραγράφου, οι αναθέτουσες αρχές δεν υποχρεούνται να απαιτούν τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας κατά τη διαδικασία υποβολής, στο μέτρο που απαιτείται η χρήση άλλων μέσων επικοινωνίας πλην των ηλεκτρονικών, είτε λόγω παραβίασης της ασφάλειας των εν λόγω ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας είτε για την προστασία του ιδιαίτερος ευαίσθητου χαρακτήρα των πληροφοριών που απαιτεί ένα τόσο υψηλό επίπεδο προστασίας το οποίο δεν μπορεί να εξασφαλισθεί κατάλληλα με τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων και συσκευών που διατίθενται γενικά σε

οικονομικούς φορείς ή μπορούν να διατεθούν σε αυτούς με εναλλακτικά μέσα πρόσβασης, κατά την έννοια της παραγράφου 5.

Εναπόκειται στις αναθέτουσες αρχές που απαιτούν, σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο της παρούσης παραγράφου, άλλα μέσα επικοινωνίας πλην των ηλεκτρονικών για τη διαδικασία υποβολής, να αναφέρουν στη χωριστή έκθεση που προβλέπεται στο άρθρο 84 τους σχετικούς λόγους. Εφόσον συντρέχει περίπτωση, οι αναθέτουσες αρχές αναφέρουν στη χωριστή έκθεση τους λόγους για τους οποίους κρίνεται απαραίτητη η χρήση άλλων μέσων επικοινωνίας πλην των ηλεκτρονικών κατ' εφαρμογή του τετάρτου εδαφίου της παρούσας παραγράφου.

2. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 1, μπορεί να χρησιμοποιείται προφορική επικοινωνία σε σχέση με άλλες ανακοινώσεις πλην των βασικών στοιχείων της διαδικασίας της προμήθειας, υπό τον όρο ότι το περιεχόμενο της προφορικής επικοινωνίας τεκμηριώνεται επαρκώς. Προς τούτο, τα ουσιαστικά στοιχεία της διαδικασίας προμηθειών περιλαμβάνουν τα έγγραφα της προμήθειας, τις αιτήσεις συμμετοχής, τις επιβεβαιώσεις ενδιαφέροντος και τις προσφορές. Ειδικότερα, οι προφορικές επικοινωνίες με τους προσφέροντες οι οποίες θα μπορούσαν να έχουν σημαντικό αντίκτυπο στο περιεχόμενο και την αξιολόγηση των προσφορών τεκμηριώνονται επαρκώς και με τα ενδεδειγμένα μέσα, όπως με γραπτές ή ηχητικές καταγραφές ή συνόψεις των βασικών στοιχείων της επικοινωνίας.

3. Σε κάθε επικοινωνία, ανταλλαγή και αποθήκευση πληροφοριών, οι αναθέτουσες αρχές μεριμνούν για τη διαφύλαξη της ακεραιότητας των δεδομένων και του απορρήτου των προσφορών και των αιτήσεων συμμετοχής. Εξετάζουν το περιεχόμενο των προσφορών και των αιτήσεων συμμετοχής μόνο μετά τη λήξη της προθεσμίας υποβολής τους.

4. Όσον αφορά τις δημόσιες συμβάσεις έργων και τους διαγωνισμούς μελετών, τα κράτη μέλη μπορούν να απαιτούν τη χρήση συγκεκριμένων ηλεκτρονικών μέσων, όπως ηλεκτρονικών εργαλείων μοντελοποίησης κτηριοδομικών πληροφοριών ή παρόμοιων μέσων. Σε τέτοιες περιπτώσεις οι αναθέτουσες αρχές παρέχουν εναλλακτικά μέσα πρόσβασης, σύμφωνα με την παράγραφο 5, έως ότου τα εργαλεία αυτά να διατεθούν γενικά κατά την έννοια της δεύτερης πρότασης του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1.

5. Εάν είναι απαραίτητο, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να απαιτούν τη χρήση εργαλείων και συσκευών που δεν διατίθενται γενικώς, υπό την προϋπόθεση ότι οι προσφέρουν εναλλακτικά μέσα πρόσβασης. Οι αναθέτουσες αρχές θεωρείται ότι προσφέρουν κατάλληλα εναλλακτικά μέσα πρόσβασης σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες καταστάσεις:

α) όταν προσφέρουν ελεύθερη, άμεση, πλήρη και δωρεάν πρόσβαση με ηλεκτρονικά μέσα στα εν λόγω εργαλεία και συσκευές από την ημερομηνία δημοσίευσης της γνωστοποίησης σύμφωνα με το παράρτημα VIII ή από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος· το κείμενο της γνωστοποίησης ή η πρόσκληση επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος διευκρινίζει τη διαδικτυακή διεύθυνση εκ της οποίας διατίθενται τα εργαλεία και οι συσκευές αυτές·

β) όταν διασφαλίζουν ότι οι προσφέροντες που δεν έχουν πρόσβαση στα εν λόγω εργαλεία και συσκευές ή δεν έχουν τη δυνατότητα να τα αποκτήσουν εντός των σχετικών προθεσμιών, εφόσον για την αδυναμία πρόσβασης δεν ευθύνεται ο ίδιος ο προσφέρων, μπορούν να έχουν πρόσβαση στη διαδικασία της προμήθειας χρησιμοποιώντας προσωρινά αδειοπλάσια διαθέσιμα δωρεάν στο διαδίκτυο· ή

γ) όταν υποστηρίζουν έναν εναλλακτικό δίαυλο για την ηλεκτρονική υποβολή προσφορών.

6. Επιπλέον των απαιτήσεων του παραρτήματος IV, εφαρμόζονται οι ακόλουθοι κανόνες στα εργαλεία και τις συσκευές για την ηλεκτρονική διαβίβαση και παραλαβή προσφορών, καθώς και για την ηλεκτρονική παραλαβή αιτήσεων συμμετοχής:

α) είναι διαθέσιμες στους ενδιαφερομένους οι πληροφορίες σχετικά με τις προδιαγραφές για την ηλεκτρονική υποβολή προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής, συμπεριλαμβανομένης της κρυπτογράφησης και της χρονοσήμανσης·

β) τα κράτη μέλη ή οι αναθέτουσες αρχές, ενεργώντας εντός του συνολικού πλαισίου που έχει θέσει το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος, προσδιορίζουν το επίπεδο ασφαλείας που απαιτείται για τα ηλεκτρονικά μέσα επικοινωνίας στα διάφορα στάδια της συγκεκριμένης διαδικασίας προμήθειας· το επίπεδο αυτό είναι ανάλογο προς τους κινδύνους·

γ) στις περιπτώσεις όπου τα κράτη μέλη ή οι αναθέτουσες αρχές, ενεργώντας εντός του συνολικού πλαισίου που έχει θέσει το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος, συμπεραίνουν ότι το επίπεδο των κινδύνων, αξιολογούμενο σύμφωνα με το στοιχείο β) της παρούσης παραγράφου, είναι τέτοιο ώστε να απαιτούνται προηγμένες ηλεκτρονικές υπογραφές, όπως ορίζονται στην οδηγία 1999/93/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (1), οι αναθέτουσες αρχές αποδέχονται τις προηγμένες ηλεκτρονικές υπογραφές που υποστηρίζονται από αναγνωρισμένο πιστοποιητικό, λαμβάνοντας υπόψη αν τα πιστοποιητικά χορηγούνται από έναν πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης ο οποίος περιλαμβάνεται στον κατάλογο εμπίστευσης που προβλέπεται στην απόφαση 2009/767/ΕΚ της Επιτροπής (2), ανεξάρτητα από το αν έχουν δημιουργηθεί με ή χωρίς ασφαλή διάταξη δημιουργίας υπογραφών, με την επιφύλαξη της συμμόρφωσης με τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

i) οι αναθέτουσες αρχές πρέπει να καθορίζουν τον απαιτούμενο μορφότυπο προηγμένων υπογραφών, βάσει των μορφοτύπων που έχουν θεσπιστεί με την απόφαση 2011/130/ΕΕ της Επιτροπής (3), και να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να είναι σε θέση να επεξεργαστούν τεχνικά τους εν λόγω μορφοτύπους· όταν χρησιμοποιείται διαφορετικός μορφότυπος ηλεκτρονικής υπογραφής, η ηλεκτρονική υπογραφή ή ο φορέας του ηλεκτρονικού εγγράφου περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με τις ισχύουσες δυνατότητες επικύρωσης, υπό την ευθύνη του κράτους μέλους. Οι δυνατότητες επικύρωσης επιτρέπουν στην αναθέτουσα αρχή να επικυρώνει, με επιγραμμικά μέσα, δωρεάν και κατά τρόπο κατανοητό για μη φυσικούς ομιλητές, την ηλεκτρονική υπογραφή που έχει παραληφθεί, ως προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή, υποστηριζόμενη από αναγνωρισμένο πιστοποιητικό. Τα κράτη μέλη κοινοποιούν τις πληροφορίες σχετικά με τον πάροχο των υπηρεσιών επικύρωσης στην Επιτροπή, η οποία διαθέτει στο κοινό διά του διαδικτύου τις πληροφορίες που έχει λάβει,

ii) σε περίπτωση προσφορών που υπογράφονται με την υποστήριξη αναγνωρισμένου πιστοποιητικού που περιλαμβάνεται στον κατάλογο εμπίστευσης, η αναθέτουσες αρχές δεν πρέπει να εφαρμόζουν πρόσθετες απαιτήσεις που ενδέχεται να εμποδίσουν τη χρήση των εν λόγω υπογραφών από τους προσφέροντες.

Για τα έγγραφα που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο διαδικασίας προμήθειας και υπογράφονται από αρμόδια αρχή κράτους μέλους ή άλλο φορέα έκδοσης, η αρμόδια αρχή ή φορέας έκδοσης μπορεί να καθορίζει τον απαιτούμενο μορφότυπο προηγμένων υπογραφών σύμφωνα με το άρθρο 1 παράγραφος 2 της απόφασης 2011/130/ΕΕ. Λαμβάνει τα μέτρα που είναι αναγκαία ώστε να είναι σε θέση να επεξεργαστεί τεχνικά τους μορφοτύπους αυτούς, συμπεριλαμβάνοντας στο σχετικό έγγραφο τις πληροφορίες που απαιτούνται για την επεξεργασία της υπογραφής. Τα έγγραφα αυτά περιλαμβάνουν στην ηλεκτρονική υπογραφή ή στον φορέα του ηλεκτρονικού εγγράφου πληροφορίες σχετικά με τις υφιστάμενες δυνατότητες επικύρωσης που επιτρέπουν την επικύρωση της παραλαμβανόμενης ηλεκτρονικής υπογραφής με επιγραμμικά μέσα, δωρεάν και κατά τρόπο κατανοητό για τους μη φυσικούς ομιλητές.

7. Ανατίθεται στην Επιτροπή η εξουσία να εκδίδει κατ' εξουσιοδότηση πράξεις σύμφωνα με το άρθρο 87, με σκοπό την τροποποίηση των τεχνικών λεπτομερειών και χαρακτηριστικών που καθορίζονται στο παράρτημα IV λόγω τεχνολογικών εξελίξεων.

Ανατίθεται στην Επιτροπή η εξουσία να εκδίδει κατ' εξουσιοδότηση πράξεις σύμφωνα με το άρθρο 87, με σκοπό την τροποποίηση του καταλόγου των στοιχείων α) έως δ) του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, όταν οι τεχνολογικές εξελίξεις έχουν καταστήσει ακατάλληλες τις συνεχείς εξαιρέσεις από τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας ή, κατ' εξαίρεση, όταν πρέπει να προβλεφθούν νέες εξαιρέσεις λόγω τεχνολογικών εξελίξεων.

Προκειμένου να διασφαλίσει τη διαλειτουργικότητα των τεχνικών μορφοτύπων, καθώς και των προτύπων διαδικασιών και αποστολής μηνυμάτων, ιδίως σε διασυννοριακό πλαίσιο, η Επιτροπή εξουσιοδοτείται να εκδίδει κατ' εξουσιοδότηση πράξεις, σύμφωνα με το άρθρο 87, για να θεσπίσει την υποχρεωτική χρήση συγκεκριμένων τεχνικών προτύπων, ιδίως όσον αφορά τη χρήση ηλεκτρονικής υποβολής, ηλεκτρονικών καταλόγων και μέσων ηλεκτρονικής πιστοποίησης, μόνον εφόσον τα τεχνικά πρότυπα έχουν εξεταστεί ενδελεχώς και έχουν αποδείξει τη χρησιμότητά τους στην πράξη. Πριν να καταστήσει υποχρεωτική τη χρήση οποιουδήποτε τεχνικού προτύπου, η Επιτροπή μελετά επίσης προσεκτικά το κόστος που αυτό θα επιφέρει, ιδίως σε ό,τι αφορά τις προσαρμογές υφιστάμενων λύσεων ηλεκτρονικών προμηθειών, περιλαμβανομένων των υποδομών, των διαδικασιών και του λογισμικού.

Άρθρο 36

Ηλεκτρονικοί κατάλογοι

1. Όταν απαιτείται η χρήση ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να ορίζουν ότι οι προσφορές πρέπει να υποβάλλονται υπό τη μορφή ηλεκτρονικού καταλόγου ή να περιλαμβάνουν ηλεκτρονικό κατάλογο.

Τα κράτη μέλη μπορούν να καταστήσουν υποχρεωτική τη χρήση ηλεκτρονικών καταλόγων για ορισμένα είδη προμηθειών.

Οι προσφορές που παρουσιάζονται υπό μορφή ηλεκτρονικού καταλόγου μπορούν να συνοδεύονται από άλλα έγγραφα, που συμπληρώνουν την προσφορά.

2. Οι ηλεκτρονικοί κατάλογοι καταρτίζονται από τους υποψηφίους ή τους προσφέροντες, με σκοπό τη συμμετοχή τους σε μια συγκεκριμένη διαδικασία προμήθειας σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές και τον μορφότυπο που έχει καθοριστεί από την αναθέτουσα αρχή.

Επιπλέον, οι ηλεκτρονικοί κατάλογοι συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις για τα εργαλεία ηλεκτρονικής επικοινωνίας, όπως και με τυχόν επιπρόσθετες απαιτήσεις που καθορίζονται από την αναθέτουσα αρχή σύμφωνα με το άρθρο 22.

3. Εάν η παρουσίαση προσφορών υπό τη μορφή ηλεκτρονικών καταλόγων είναι αποδεκτή ή υποχρεωτική, οι αναθέτουσες αρχές:

α) το αναφέρουν στη γνωστοποίηση προκήρυξης σύμβασης ή στην πρόσκληση επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος, εάν ως μέσο προκήρυξης του διαγωνισμού έχει χρησιμοποιηθεί προκαταρκτική γνωστοποίηση

β) επισημαίνουν στα έγγραφα της προμήθειας όλες τις αναγκαίες πληροφορίες σύμφωνα με το άρθρο 22 παράγραφος 6 όσον αφορά τον μορφότυπο, τον χρησιμοποιούμενο ηλεκτρονικό εξοπλισμό και τις τεχνικές ρυθμίσεις και προδιαγραφές της σύνδεσης για τον κατάλογο.

4. Εάν έχει συναφθεί συμφωνία-πλαίσιο με περισσότερους του ενός οικονομικούς φορείς έπειτα από την υποβολή προσφορών υπό τη μορφή ηλεκτρονικών καταλόγων, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να ορίζουν ότι η προκήρυξη νέου διαγωνισμού για συγκεκριμένες συμβάσεις λαμβάνει χώρα βάσει ενημερωμένων καταλόγων. Στην περίπτωση αυτή, οι αναθέτουσες αρχές χρησιμοποιούν μία από τις ακόλουθες μεθόδους:

α) καλούν τους προσφέροντες να υποβάλουν εκ νέου τους ηλεκτρονικούς καταλόγους τους, προσαρμοσμένους στις απαιτήσεις της εν λόγω σύμβασης· ή

β) ενημερώνουν τους προσφέροντες ότι σκοπεύουν να συλλέξουν από τους ηλεκτρονικούς καταλόγους που έχουν ήδη υποβληθεί τις πληροφορίες που απαιτούνται ώστε να καταρτίσουν προσφορές προσαρμοσμένες στις απαιτήσεις της συγκεκριμένης σύμβασης, υπό την προϋπόθεση ότι η χρήση της εν λόγω μεθόδου έχει επισημανθεί στα έγγραφα της προμήθειας για τη συμφωνία-πλαίσιο.

5. Εάν οι αναθέτουσες αρχές προκηρύσσουν νέο διαγωνισμό για συγκεκριμένες συμβάσεις σύμφωνα με την παράγραφο 4 στοιχείο β), ενημερώνουν τους προσφέροντες για την ημερομηνία και την ώρα κατά την οποία σκοπεύουν να συλλέξουν τις πληροφορίες που απαιτούνται ούτως ώστε να καταρτίσουν προσφορές προσαρμοσμένες στις απαιτήσεις της εν λόγω συγκεκριμένης σύμβασης και παρέχουν στους προσφέροντες τη δυνατότητα να αρνηθούν την εν λόγω συλλογή πληροφοριών.

Οι αναθέτουσες αρχές προβλέπουν επαρκές χρονικό διάστημα μεταξύ της κοινοποίησης και της συλλογής των πληροφοριών.

Πριν από την ανάθεση της σύμβασης, οι αναθέτουσες αρχές παρουσιάζουν τις συλλεγείσες πληροφορίες στον ενδιαφερόμενο προσφέροντα, δίνοντάς του την ευκαιρία να αμφισβητήσει ή να επιβεβαιώσει ότι η προσφορά που προέκυψε με αυτόν τον τρόπο δεν περιέχει ουσιώδη σφάλματα.

6. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αναθέτουν συμβάσεις βάσει δυναμικού συστήματος αγορών απαιτώντας οι προσφορές για μια συγκεκριμένη σύμβαση να υποβάλλονται υπό τη μορφή ηλεκτρονικού καταλόγου.

Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν επίσης να αναθέτουν συμβάσεις βάσει δυναμικού συστήματος αγορών σύμφωνα με το στοιχείο β) της παραγράφου 4 και την παράγραφο 5, υπό την προϋπόθεση ότι η αίτηση συμμετοχής στο δυναμικό σύστημα αγορών συνοδεύεται από ηλεκτρονικό κατάλογο σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές και τον μορφότυπο που ορίζεται από την αναθέτουσα αρχή. Στη συνέχεια, ο εν λόγω κατάλογος συμπληρώνεται από τους υποψηφίους, αφού ενημερωθούν για την πρόθεση της αναθέτουσας αρχής να καταρτίσει προσφορές μέσω της διαδικασίας του στοιχείου β) της παραγράφου 4.

Άρθρο 90

Μεταφορά στο εθνικό δίκαιο και μεταβατικές διατάξεις

1. Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία μέχρι τις 18 Απριλίου 2016 Ανακοινώνουν αμέσως στην Επιτροπή το κείμενο των εν λόγω διατάξεων.

2. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, τα κράτη μέλη μπορούν να αναβάλουν την εφαρμογή του άρθρου 22 παράγραφος 1 μέχρι τις 18 Οκτωβρίου 2018, εκτός από τις περιπτώσεις όπου είναι υποχρεωτική η χρήση ηλεκτρονικών μέσων, σύμφωνα με τα άρθρα 34, 35 ή 36, το άρθρο 37 παράγραφος 3, το άρθρο 51 παράγραφος 2 ή το άρθρο 53.

Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου τα κράτη μέλη μπορούν να αναβάλλουν την εφαρμογή του άρθρου 22 παράγραφος 1 για τις κεντρικές αρχές αγορών μέχρι τις 18 Απριλίου 2017.

Εάν ένα κράτος μέλος επιλέξει να αναβάλει την εφαρμογή του άρθρου 22 παράγραφος 1, το εν λόγω κράτος μέλος προβλέπει ότι οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιλέξουν μεταξύ των ακόλουθων μέσων επικοινωνίας για κάθε επικοινωνία και ανταλλαγή πληροφοριών:

- α) ηλεκτρονικά μέσα, σύμφωνα με το άρθρο 22·
- β) ταχυδρομείο, ή άλλο κατάλληλο μέσο·
- γ) φάξ·
- δ) συνδυασμό αυτών των μέσων.

3. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, τα κράτη μέλη δύνανται να αναβάλουν την εφαρμογή του δευτέρου εδαφίου του άρθρου 59 παράγραφος 2 έως τις 18 Απριλίου 2018.

4. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, τα κράτη μέλη δύνανται να αναβάλουν την εφαρμογή του δευτέρου εδαφίου του άρθρου 59 παράγραφος 5 έως τις 18 Οκτωβρίου 2018.

5. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, τα κράτη μέλη δύνανται να αναβάλουν την εφαρμογή του δευτέρου εδαφίου του άρθρου 61 παράγραφος 2 έως τις 18 Οκτωβρίου 2018.

6. Όταν τα κράτη μέλη θεσπίζουν τα μέτρα που αναφέρονται στις παραγράφους 1 έως 5, αυτά περιέχουν παραπομπή στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από την παραπομπή αυτή κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Ο τρόπος της αναφοράς αποφασίζεται από τα κράτη μέλη.

7. Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή το κείμενο των ουσιαστών διατάξεων εσωτερικού δικαίου τις οποίες θεσπίζουν στον τομέα που διέπεται από την παρούσα οδηγία.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV

ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΠΑΡΑΛΑΒΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ, ΑΙΤΗΣΕΩΝ

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΩΝ ΣΤΟΥΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥΣ ΣΧΕΔΙΩΝ

Τα εργαλεία και τα συστήματα ηλεκτρονικής παραλαβής προσφορών, αιτήσεων συμμετοχής, καθώς και σχεδίων και μελετών πρέπει κατ' ελάχιστο όριο να διασφαλίζουν, με τεχνικά μέσα και κατάλληλες διαδικασίες, ότι:

- α) μπορεί να καθοριστεί με ακρίβεια η ώρα και η ημερομηνία παραλαβής των προσφορών, των αιτήσεων συμμετοχής και των σχεδίων και μελετών·
- β) μπορεί να εξασφαλίζεται ευλόγως ότι κανείς δεν θα έχει πρόσβαση πριν από τις καθορισμένες ημερομηνίες στις πληροφορίες που διαβιβάζονται δυνάμει των ως άνω απαιτήσεων·
- γ) μόνον τα εξουσιοδοτημένα πρόσωπα μπορούν να καθορίζουν ή να τροποποιούν τις ημερομηνίες αποσφράγισης των παραληφθεισών πληροφοριών·
- δ) η πρόσβαση στο σύνολο ή σε μέρος των υποβαλλόμενων πληροφοριών, κατά τα διάφορα στάδια της διαδικασίας προμήθειας ή του διαγωνισμού μελετών, είναι δυνατή μόνον για εξουσιοδοτημένα πρόσωπα·
- ε) η παροχή πρόσβασης στις διαβιβαζόμενες πληροφορίες είναι δυνατή μόνο από εξουσιοδοτημένα πρόσωπα και μόνον μετά την προκαθορισμένη ημερομηνία·
- στ) στις πληροφορίες που παρελήφθησαν και αποσφραγίσθηκαν κατ' εφαρμογή των προαναφερόμενων απαιτήσεων έχουν πρόσβαση μόνον δεόντως εξουσιοδοτημένα πρόσωπα·
- ζ) σε περίπτωση παραβίασης ή απόπειρας παραβίασης των απαγορεύσεων ή των όρων πρόσβασης που αναφέρονται στα στοιχεία β), γ), δ), ε) και στ), μπορεί να εξασφαλίζεται ευλόγως ότι οι παραβιάσεις ή οι απόπειρες παραβίασης είναι σαφώς ανιχνεύσιμες.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VIII

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

1. Δημοσίευση γνωστοποιήσεων

Οι γνωστοποιήσεις που αναφέρονται στα άρθρα 48, 49, 50, 75 και 79 αποστέλλονται από τις αναθέτουσες αρχές στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και δημοσιεύονται σύμφωνα με τους ακόλουθους κανόνες:

Οι γνωστοποιήσεις που αναφέρονται στα άρθρα 48, 49, 50, 75 και 79 δημοσιεύονται από την Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή από τις αναθέτουσες αρχές στην περίπτωση προκαταρκτικής γνωστοποίησης που δημοσιεύεται στο «προφίλ αγοραστή» σύμφωνα με το άρθρο 48 παράγραφος 1.

Οι αναθέτουσες αρχές δύνανται, επιπλέον, να δημοσιεύουν τις πληροφορίες αυτές μέσω του διαδικτύου στο «προφίλ αγοραστή», όπως προβλέπεται στο σημείο 2 στοιχείο β).

Η Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης χορηγεί στην αναθέτουσα αρχή τη βεβαίωση της δημοσίευσης των πληροφοριών που αναφέρεται στο άρθρο 51 παράγραφος 5 δεύτερο εδάφιο.

2. Δημοσίευση συμπληρωματικών ή πρόσθετων πληροφοριών

α) Εκτός και εάν προβλέπεται διαφορετικά στο άρθρο 53 παράγραφος 1 δεύτερο και τρίτο εδάφιο, οι αναθέτουσες αρχές δημοσιεύουν στο διαδίκτυο το πλήρες κείμενο των εγγράφων της προμήθειας.

β) Το «προφίλ αγοραστή» μπορεί να περιλαμβάνει τις προκαταρκτικές γνωστοποιήσεις που αναφέρονται στο άρθρο 48 παράγραφος 1, πληροφορίες για τις τρέχουσες προσκλήσεις προς υποβολή προσφορών, τις προγραμματιζόμενες αγορές, τις συμβάσεις που έχουν συναφθεί, τις διαδικασίες που έχουν ακυρωθεί, καθώς και κάθε άλλη χρήσιμη γενική πληροφορία, όπως έναν αρμόδιο επικοινωνίας, έναν αριθμό τηλεφώνου και τηλεομοιοτυπίας, μια ταχυδρομική διεύθυνση και μια ηλεκτρονική διεύθυνση. Το «προφίλ αγοραστή» μπορεί επίσης να περιλαμβάνει προκαταρκτικές γνωστοποιήσεις που χρησιμοποιούνται ως μέσο προκήρυξης του διαγωνισμού και δημοσιεύονται σε εθνικό επίπεδο δυνάμει του άρθρου 52.

3. Μορφή και λεπτομέρειες σχετικά με την ηλεκτρονική διαβίβαση των γνωστοποιήσεων Η μορφή και οι λεπτομέρειες διαβίβασης των γνωστοποιήσεων με ηλεκτρονικά μέσα που έχουν θεσπιστεί από την Επιτροπή είναι διαθέσιμες στην ακόλουθη διεύθυνση διαδικτύου «<http://simap.europa.eu>».

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΧ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΩΝ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΝ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ, ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΟΝ ΔΙΑΛΟΓΟ Ή

ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΣΗΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΠΟΥ ΠΡΟΒΛΕΠΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ 54

1. Η πρόσκληση υποβολής προσφορών ή συμμετοχής σε διάλογο δυνάμει του άρθρου 54 πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον:

α) παραπομπή στη δημοσιευθείσα προκήρυξη διαγωνισμού·

β) την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας παραλαβής των προσφορών, τη διεύθυνση στην οποία πρέπει να διαβιβάζονται και τη γλώσσα ή τις γλώσσες στις οποίες πρέπει να συντάσσονται·

γ) στην περίπτωση του ανταγωνιστικού διαλόγου, την ημερομηνία που έχει καθοριστεί και τη διεύθυνση για την έναρξη της φάσης των διαβουλεύσεων, καθώς και τη γλώσσα ή τις γλώσσες που θα χρησιμοποιηθούν·

δ) ένδειξη των εγγράφων που πρέπει ενδεχομένως να επισυνάπτονται, είτε για την τεκμηρίωση δηλώσεων που πρέπει να είναι επαληθεύσιμες και στις οποίες ο υποψήφιος προβαίνει σύμφωνα με τα άρθρα 59 και 60 και, κατά περίπτωση, με το άρθρο 62, είτε για τη συμπλήρωση των πληροφοριών που προβλέπονται στα εν λόγω άρθρα, υπό τους ίδιους όρους με τους προβλεπόμενους στα άρθρα 59, 60 και 62·

ε) τη σχετική στάθμιση των κριτηρίων ανάθεσης της σύμβασης ή, εφόσον συντρέχει λόγος, τη φθίνουσα σειρά σπουδαιότητας αυτών των κριτηρίων, εάν δεν περιλαμβάνονται στη γνωστοποίηση προκήρυξης σύμβασης, στην πρόσκληση επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος, στις τεχνικές προδιαγραφές ή στο περιγραφικό έγγραφο.

Ωστόσο, στην περίπτωση συμβάσεων που ανατίθενται μέσω ανταγωνιστικού διαλόγου ή σύμπραξης καινοτομίας, οι πληροφορίες που προβλέπονται στο στοιχείο β) δεν περιλαμβάνονται στην πρόσκληση συμμετοχής στον διάλογο ή στην πρόσκληση διαπραγμάτευσης αλλά επισημαίνονται στην πρόσκληση υποβολής προσφορών.

2. Όταν η προκήρυξη διαγωνισμού πραγματοποιείται με προκαταρκτική γνωστοποίηση, οι αναθέτουσες αρχές καλούν εκ των υστέρων όλους τους υποψηφίους να επιβεβαιώσουν το ενδιαφέρον τους βάσει λεπτομερών πληροφοριών σχετικά με την εν λόγω σύμβαση, πριν να αρχίσει η επιλογή των προσφερόντων ή των συμμετεχόντων σε διαπραγμάτευση.

Η πρόσκληση αυτή περιλαμβάνει τουλάχιστον τις ακόλουθες πληροφορίες:

α) φύση και ποσότητα, συμπεριλαμβανομένων όλων των δικαιωμάτων προαιρέσεως για συμπληρωματικές συμβάσεις και, ει δυνατόν, την εκτιμώμενη προθεσμία η οποία ορίζεται για την άσκηση των εν λόγω δικαιωμάτων προαιρέσεως· εάν πρόκειται για ανανεώσιμες συμβάσεις, φύση και ποσότητα, και, ει δυνατόν, την κατά προσέγγιση προθεσμία δημοσίευσης μεταγενέστερων γνωστοποιήσεων διαγωνισμών για έργα, αγαθά ή υπηρεσίες που προκηρύσσονται·

β) είδος της διαδικασίας: κλειστή διαδικασία ή ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση·

γ) ενδεχομένως, ημερομηνία έναρξης ή ολοκλήρωσης της παράδοσης των αγαθών, της εκτέλεσης των έργων ή της παροχής των υπηρεσιών·

δ) σε περίπτωση που δεν μπορεί να προσφερθεί ηλεκτρονική πρόσβαση, διεύθυνση και ημερομηνία λήξης της προθεσμίας για την κατάθεση των αιτήσεων των ενδιαφερομένων να λάβουν τα έγγραφα της προμήθειας καθώς και γλώσσα ή γλώσσες στις οποίες πρέπει να συντάσσονται·

ε) διεύθυνση της αναθέτουσας αρχής που θα αναθέσει τη σύμβαση·

στ) όροι οικονομικού και τεχνικού χαρακτήρα, χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και πληροφορίες που απαιτούνται από τους οικονομικούς φορείς·

ζ) είδος της σύμβασης που αποτελεί αντικείμενο της πρόσκλησης υποβολής προσφορών: αγορά, χρηματοδοτική μίσθωση, μίσθωση ή μίσθωση-πώληση ή συνδυασμός των ανωτέρω συμβάσεων και

η) κριτήρια ανάθεσης της σύμβασης και στάθμιση αυτών ή, ενδεχομένως, σειρά σπουδαιότητας των κριτηρίων αυτών, σε περίπτωση που οι πληροφορίες αυτές δεν περιλαμβάνονται στην προκαταρκτική γνωστοποίηση ή στις τεχνικές προδιαγραφές

ΟΔΗΓΙΑ 2014/25/ΕΕ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 26ης Φεβρουαρίου 2014

σχετικά με τις προμήθειες φορέων που δραστηριοποιούνται στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών και την κατάργηση της οδηγίας 2004/17/ΕΚ

Άρθρο 40

Κανόνες που εφαρμόζονται στις επικοινωνίες

1. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι όλες οι επικοινωνίες και όλες οι ανταλλαγές πληροφοριών δυνάμει της παρούσας οδηγίας, ιδιαίτερα η ηλεκτρονική υποβολή των προσφορών, πραγματοποιούνται με ηλεκτρονικά μέσα επικοινωνίας σύμφωνα με τις απαιτήσεις του παρόντος άρθρου. Τα εργαλεία και οι συσκευές που χρησιμοποιούνται για τις επικοινωνίες με ηλεκτρονικά μέσα, καθώς και τα τεχνικά χαρακτηριστικά τους, δεν δημιουργούν διακρίσεις, είναι γενικώς διαθέσιμα και συμβατά με τις γενικά χρησιμοποιούμενες ΤΠΕ, και δεν περιορίζουν την πρόσβαση των οικονομικών φορέων στη διαδικασία των προμηθειών.

Παρά τα προβλεπόμενα στο πρώτο εδάφιο, οι αναθέτοντες φορείς δεν υποχρεούνται να απαιτούν τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας κατά τη διαδικασία υποβολής στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) λόγω του ειδικού χαρακτήρα της προμήθειας, η χρήση ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας θα απαιτούσε συγκεκριμένα εργαλεία, συσκευές ή μορφότυπους αρχείων που δεν είναι γενικώς διαθέσιμα ή δεν υποστηρίζονται από γενικά διαθέσιμες εφαρμογές,

β) οι εφαρμογές που υποστηρίζουν μορφότυπους αρχείων κατάλληλους για την περιγραφή των προσφορών χρησιμοποιούν μορφότυπους αρχείων που δεν μπορούν να υποστούν επεξεργασία από οποιαδήποτε άλλη ανοιχτή ή γενικά διαθέσιμη εφαρμογή ή υπόκεινται σε σύστημα αποκλειστικών αδειών εκμετάλλευσης και δεν μπορούν να διατεθούν για μεταφόρτωση ή εξ αποστάσεως χρήση από τον αναθέτοντα φορέα,

γ) η χρήση ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας θα απαιτούσε ειδικό εξοπλισμό γραφείου που δεν διαθέτουν γενικώς οι αναθέτοντες φορείς,

δ) τα έγγραφα της προμήθειας απαιτούν την υποβολή υλικού ή υπό κλίμακα προπλάσματος τα οποία δεν είναι δυνατόν να διαβιβασθούν με ηλεκτρονικά μέσα.

Όσον αφορά τις επικοινωνίες για τις οποίες δεν χρησιμοποιούνται ηλεκτρονικά μέσα επικοινωνίας σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο, η επικοινωνία γίνεται με το ταχυδρομείο, ή με άλλο κατάλληλο τρόπο ή με συνδυασμό ταχυδρομικών ή άλλων καταλλήλων μέσων και ηλεκτρονικών μέσων.

Παρά τα προβλεπόμενα στο πρώτο εδάφιο της παρούσας παραγράφου, οι αναθέτοντες φορείς δεν υποχρεούνται να απαιτούν τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας κατά τη διαδικασία υποβολής, στο μέτρο που απαιτείται η χρήση άλλων μέσων επικοινωνίας πλην των ηλεκτρονικών, είτε λόγω παραβίασης της ασφάλειας των ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας είτε για την προστασία του ιδιαίτερου ευαίσθητου χαρακτήρα των πληροφοριών που απαιτεί ένα τόσο υψηλό επίπεδο προστασίας το οποίο δεν μπορεί να εξασφαλισθεί κατάλληλα με τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων και συσκευών που είτε είναι γενικά διαθέσιμα σε οικονομικούς φορείς ή μπορούν να καταστούν διαθέσιμα σε αυτούς με εναλλακτικά μέσα πρόσβασης, κατά την έννοια της παραγράφου 5.

Εναπόκειται στους αναθέτοντες φορείς που απαιτούν, σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο της παρούσας παραγράφου, άλλα μέσα επικοινωνίας πλην των ηλεκτρονικών για τη διαδικασία υποβολής, να αναφέρουν στη χωριστή έκθεση που προβλέπεται στο άρθρο 100 τους λόγους για αυτή την απαίτηση. Εφόσον κρίνεται σκόπιμο, οι αναθέτοντες φορείς αναφέρουν στη χωριστή έκθεση τους λόγους για τους οποίους κρίνεται απαραίτητη η χρήση άλλων μέσων επικοινωνίας πλην των ηλεκτρονικών μέσων κατ' εφαρμογή του τετάρτου εδαφίου της παρούσας παραγράφου.

2. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 1, μπορεί να χρησιμοποιείται προφορική επικοινωνία σε σχέση με άλλες ανακοινώσεις πλην των βασικών στοιχείων της διαδικασίας προμηθειών, υπό τον όρο ότι το περιεχόμενο της προφορικής επικοινωνίας τεκμηριώνεται επαρκώς. Για το σκοπό αυτό, τα βασικά στοιχεία της διαδικασίας προμηθειών περιλαμβάνουν τα έγγραφα προμηθειών, τις αιτήσεις συμμετοχής και τις επιβεβαιώσεις ενδιαφέροντος και τις προσφορές. Ειδικότερα, οι προφορικές επικοινωνίες με τους προσφέροντες οι οποίες θα μπορούσαν να έχουν σημαντικό αντίκτυπο στο περιεχόμενο και την αξιολόγηση των προσφορών τεκμηριώνονται επαρκώς και με τα ενδεδειγμένα μέσα, όπως με γραπτές ή ηχητικές καταγραφές ή συνόψεις των βασικών στοιχείων της επικοινωνίας.

3. Σε κάθε επικοινωνία, ανταλλαγή και αποθήκευση πληροφοριών, οι αναθέτοντες φορείς εξασφαλίζουν ότι διαφυλάσσεται η ακεραιότητα των δεδομένων και το απόρρητο των προσφορών και των αιτήσεων συμμετοχής. Εξετάζουν το περιεχόμενο των προσφορών και των αιτήσεων συμμετοχής μόνο μετά τη λήξη της προθεσμίας υποβολής τους.

4. Όταν πρόκειται για δημόσιες συμβάσεις δημοσίων έργων και διαγωνισμούς μελετών, τα κράτη μέλη μπορούν να απαιτούν τη χρήση συγκεκριμένων ηλεκτρονικών μέσων, όπως ηλεκτρονικών εργαλείων μοντελοποίησης κτιριακών πληροφοριών ή παρόμοιων μέσων. Σε τέτοιες περιπτώσεις οι αναθέτοντες φορείς προσφέρουν εναλλακτικά μέσα πρόσβασης, σύμφωνα με την παράγραφο 5, έως ότου τα εν λόγω εργαλεία καταστούν γενικώς διαθέσιμα κατά την έννοια της δεύτερης πρότασης του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1.

5. Οι αναθέτοντες φορείς μπορούν, εφόσον κρίνεται απαραίτητο, να απαιτούν τη χρήση εργαλείων που δεν είναι γενικώς διαθέσιμα, με την προϋπόθεση ότι προσφέρουν εναλλακτικά μέσα πρόσβασης. Οι αναθέτοντες φορείς θεωρείται ότι προσφέρουν κατάλληλα εναλλακτικά μέσα πρόσβασης σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) προσφέρουν απεριόριστη, πλήρη και άμεση δωρεάν πρόσβαση με ηλεκτρονικά μέσα στα εν λόγω εργαλεία και συσκευές από την ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης σύμφωνα με το παράρτημα ΙΧ ή από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος. Το κείμενο της προκήρυξης ή η πρόσκληση επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος διευκρινίζει τη διεύθυνση διαδικτύου στην οποία διατίθενται τα εν λόγω εργαλεία και συσκευές·

β) διασφαλίζουν ότι οι προσφέροντες που δεν έχουν πρόσβαση στα εν λόγω εργαλεία και συσκευές, ή δεν έχουν τη δυνατότητα να τα αποκτήσουν εντός των σχετικών προθεσμιών, εφόσον για την αδυναμία πρόσβασης δεν ευθύνεται ο ίδιος ο προσφέρων, μπορούν να έχουν πρόσβαση στη διαδικασία της προμήθειας χρησιμοποιώντας προσωρινά αδειοπλάσια διαθέσιμα δωρεάν στο διαδίκτυο· ή

γ) υποστηρίζουν έναν εναλλακτικό δίαυλο για την ηλεκτρονική υποβολή των προσφορών.

6. Εκτός των απαιτήσεων που αναφέρονται στο παράρτημα V, εφαρμόζονται οι ακόλουθοι κανόνες στα εργαλεία και τις συσκευές για την ηλεκτρονική διαβίβαση και παραλαβή προσφορών, καθώς και για την ηλεκτρονική παραλαβή αιτήσεων συμμετοχής:

α) οι πληροφορίες σχετικά με τις αναγκαίες προδιαγραφές για την ηλεκτρονική υποβολή προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής, συμπεριλαμβανομένης της κρυπτογράφησης και της χρονοσήμανσης, είναι προσιτές στους ενδιαφερόμενους·

β) τα κράτη μέλη, ή οι αναθέτοντες φορείς οι οποίοι δρουν μέσα σε γενικό πλαίσιο που καθορίζει το συγκεκριμένο κράτος μέλος, προσδιορίζουν το απαιτούμενο επίπεδο ασφάλειας για τα ηλεκτρονικά μέσα επικοινωνίας που θα χρησιμοποιηθούν στα διάφορα στάδια της συγκεκριμένης διαδικασίας προμηθειών· το εν λόγω επίπεδο είναι ανάλογο προς τους κινδύνους·

γ) στις περιπτώσεις που τα κράτη μέλη, ή οι αναθέτοντες φορείς οι οποίες δρουν μέσα σε γενικό πλαίσιο που καθορίζει το συγκεκριμένο κράτος μέλος, συμπεραίνουν ότι το επίπεδο των κινδύνων, που αξιολογείται σύμφωνα με το στοιχείο β) της παρούσας παραγράφου, είναι τέτοιο ώστε να απαιτούνται προηγμένες ηλεκτρονικές υπογραφές, όπως ορίζονται στην οδηγία 1999/93/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, οι αναθέτοντες φορείς αποδέχονται τις προηγμένες υπογραφές που συνοδεύονται από αναγνωρισμένο ηλεκτρονικό πιστοποιητικό, λαμβάνοντας υπόψη αν αυτά τα πιστοποιητικά χορηγούνται από ένα

πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης ο οποίος περιλαμβάνεται στον κατάλογο εμπιστευσης που προβλέπονται στην απόφαση 2009/767/ΕΚ της Επιτροπής, είτε έχουν δημιουργηθεί με ασφαλή διάταξη δημιουργίας υπογραφών είτε όχι, με την επιφύλαξη της συμμόρφωσης με τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

i) οι αναθέτοντες φορείς καθορίζουν τον απαιτούμενο μορφότυπο προηγμένης υπογραφής βάσει των μορφότυπων που προβλέπονται στην απόφαση 2011/130/ΕΕ της Επιτροπής, και θεσπίζουν τα αναγκαία μέτρα για την τεχνική επεξεργασία των εν λόγω μορφότυπων· όταν χρησιμοποιείται διαφορετικός μορφότυπος ηλεκτρονικής υπογραφής, η ηλεκτρονική υπογραφή ή ο φορέας του ηλεκτρονικού εγγράφου περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με τις ισχύουσες δυνατότητες επικύρωσης, για τις οποίες έχει την ευθύνη το κράτος μέλος. Οι δυνατότητες επικύρωσης επιτρέπουν στον αναθέτοντα φορέα να επικυρώνει, επιγραμμικά, δωρεάν και κατά τρόπο κατανοητό για άτομα άλλης μητρικής γλώσσας, την ηλεκτρονική υπογραφή που έχει παραληφθεί, ως προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή, συνοδευόμενη από αναγνωρισμένο πιστοποιητικό. Τα κράτη μέλη κοινοποιούν τις πληροφορίες σχετικά με τον πάροχο των υπηρεσιών επικύρωσης στην Επιτροπή, η οποία θέτει μέσω του διαδικτύου τις πληροφορίες στη διάθεση του κοινού·

ii) σε περίπτωση προσφορών που υπογράφονται με τη βοήθεια αναγνωρισμένου πιστοποιητικού που περιλαμβάνεται στον κατάλογο εμπιστευσης, οι αναθέτοντες φορείς δεν εφαρμόζουν πρόσθετες απαιτήσεις που ενδέχεται να εμποδίσουν τη χρήση των εν λόγω υπογραφών από τους προσφέροντες.

Για τα έγγραφα που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο διαδικασίας προμήθειας και υπογράφονται από αρμόδια αρχή κράτους μέλους ή άλλο φορέα έκδοσης, η αρμόδια αρχή ή φορέας έκδοσης μπορεί να καθορίζει τον απαιτούμενο μορφότυπο προηγμένης υπογραφής σύμφωνα με τις απαιτήσεις που ορίζονται στο άρθρο 1 παράγραφος 2 της απόφασης 2011/130/ΕΕ. Οι αναθέτοντες φορείς λαμβάνουν τα μέτρα που είναι αναγκαία ώστε να είναι σε θέση να επεξεργαστούν τεχνικά αυτό το μορφότυπο, συμπεριλαμβάνοντας στο σχετικό έγγραφο τις πληροφορίες που απαιτούνται για την επεξεργασία της υπογραφής. Τα έγγραφα αυτά περιλαμβάνουν στην ηλεκτρονική υπογραφή ή στον φορέα του ηλεκτρονικού εγγράφου πληροφορίες σχετικά με τις υφιστάμενες δυνατότητες επικύρωσης που επιτρέπουν την επικύρωση της παραληφθείσας ηλεκτρονικής υπογραφής επιγραμμικά, δωρεάν και κατά τρόπο κατανοητό από άτομα άλλης μητρικής γλώσσας.

7. Ανατίθεται στην Επιτροπή η εξουσία να εκδίδει κατ' εξουσιοδότηση πράξεις σύμφωνα με το άρθρο 103, με σκοπό την τροποποίηση των τεχνικών λεπτομερειών και χαρακτηριστικών που καθορίζονται στο παράρτημα V προκειμένου να ληφθούν δεόντως υπόψη οι τεχνολογικές εξελίξεις.

Ανατίθεται στην Επιτροπή η εξουσία να εκδίδει κατ' εξουσιοδότηση πράξεις σύμφωνα με το άρθρο 103, με σκοπό την τροποποίηση του καταλόγου των στοιχείων α) έως δ) του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, όταν οι τεχνολογικές εξελίξεις έχουν καταστήσει ακατάλληλες τις συνεχείς εξαιρέσεις από τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας ή, κατ' εξαίρεση, όταν πρέπει να προβλεφθούν νέες εξαιρέσεις λόγω των τεχνολογικών εξελίξεων.

Προκειμένου να διασφαλίσει τη διαλειτουργικότητα των τεχνικών μορφοτύπων, καθώς και των προτύπων για την επεξεργασία και την αποστολή μηνυμάτων, ιδίως σε διασυννοριακό πλαίσιο, η Επιτροπή εξουσιοδοτείται να εκδίδει κατ' εξουσιοδότηση πράξεις, σύμφωνα με το άρθρο 103, για να θεσπίζει την υποχρεωτική χρήση συγκεκριμένων τεχνικών προτύπων, ιδίως όσον αφορά τη χρήση ηλεκτρονικής υποβολής, ηλεκτρονικών καταλόγων και μέσων ηλεκτρονικής πιστοποίησης, μόνον εφόσον τα τεχνικά πρότυπα έχουν εξεταστεί ενδελεχώς και έχουν αποδείξει τη χρησιμότητά τους στην πράξη. Πριν καταστήσει υποχρεωτική τη χρήση οιοδήποτε τεχνικού προτύπου, η Επιτροπή μελετά επίσης προσεκτικά το συνεπαγόμενο κόστος, ιδίως σε ό,τι αφορά την

προσαρμογή σε υπάρχουσες λύσεις για τις ηλεκτρονικές προμήθειες, περιλαμβανομένων των υποδομών, των διαδικασιών και του λογισμικού.

Άρθρο 54

Ηλεκτρονικοί κατάλογοι

1. Όταν απαιτείται χρήση ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας, οι αναθέτοντες φορείς μπορούν να ορίζουν ότι οι προσφορές πρέπει να υποβάλλονται υπό τη μορφή ηλεκτρονικού καταλόγου ή να περιλαμβάνουν ηλεκτρονικό κατάλογο. Τα κράτη μέλη μπορούν να καταστήσουν υποχρεωτική τη χρήση ηλεκτρονικών καταλόγων για ορισμένα είδη προμηθειών.

Οι προσφορές που παρουσιάζονται υπό τη μορφή ηλεκτρονικού καταλόγου μπορούν να συνοδεύονται από άλλα έγγραφα, που συμπληρώνουν την προσφορά.

2. Οι ηλεκτρονικοί κατάλογοι καταρτίζονται από τους υποψηφίους ή τους προσφέροντες με στόχο τη συμμετοχή τους σε μια δεδομένη διαδικασία προμήθειας σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές και τον μορφότυπο που έχει θεσπίσει ο αναθέτων φορέας.

Επιπλέον, οι ηλεκτρονικοί κατάλογοι συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις για τα εργαλεία ηλεκτρονικής επικοινωνίας όπως και με τυχόν επιπλέον απαιτήσεις που ορίζονται από τον αναθέτοντα φορέα σύμφωνα με το άρθρο 40.

3. Εάν η παρουσίαση των προσφορών υπό τη μορφή ηλεκτρονικών καταλόγων είναι αποδεκτή ή υποχρεωτική, οι αναθέτοντες φορείς:

α) το αναφέρουν στην προκήρυξη του διαγωνισμού, στην πρόσκληση επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος, ή, σε περίπτωση που χρησιμοποιείται ανακοίνωση για την ύπαρξη συστήματος προεπιλογής ως μέσο προκήρυξης διαγωνισμού, στην πρόσκληση υποβολή προσφορών ή συμμετοχής σε διαπραγμάτευση·

β) επισημαίνουν στα έγγραφα της προμήθειας όλες τις αναγκαίες πληροφορίες σύμφωνα με το άρθρο 40 παράγραφος 6 όσον αφορά τον μορφότυπο, τον χρησιμοποιούμενο ηλεκτρονικό εξοπλισμό και τις τεχνικές ρυθμίσεις και προδιαγραφές της σύνδεσης για τον κατάλογο.

4. Εάν έχει συναφθεί συμφωνία-πλαίσιο με περισσότερους του ενός οικονομικούς φορείς μετά την υποβολή προσφορών υπό τη μορφή ηλεκτρονικών καταλόγων, οι αναθέτοντες φορείς μπορούν να ορίζουν ότι η προκήρυξη νέου διαγωνισμού για συγκεκριμένες συμβάσεις λαμβάνει χώρα βάσει ενημερωμένων καταλόγων. Σε αυτή την περίπτωση, οι αναθέτοντες φορείς χρησιμοποιούν μία από τις ακόλουθες μεθόδους:

α) καλούν τους προσφέροντες να υποβάλουν εκ νέου τους ηλεκτρονικούς καταλόγους τους, προσαρμοσμένους στις απαιτήσεις της εν λόγω σύμβασης· ή

β) ενημερώνουν τους προσφέροντες ότι σκοπεύουν να συλλέξουν από τους ηλεκτρονικούς καταλόγους που έχουν ήδη υποβληθεί τις πληροφορίες που απαιτούνται ώστε να καταρτίσουν προσφορές προσαρμοσμένες στις απαιτήσεις της συγκεκριμένης σύμβασης, υπό την προϋπόθεση ότι η χρήση της εν λόγω μεθόδου έχει επισημανθεί στα έγγραφα της προμήθειας για τη συμφωνία-πλαίσιο.

5. Εάν οι αναθέτοντες φορείς προκηρύσσουν νέο διαγωνισμό για συγκεκριμένες συμβάσεις σύμφωνα με την παράγραφο 4 στοιχείο β), αναφέρουν στους διαγωνιζομένους την ημερομηνία και ώρα κατά την οποία σκοπεύουν να συλλέξουν τις πληροφορίες που απαιτούνται ούτως ώστε να αποτελέσουν προσφορές προσαρμοσμένες στις απαιτήσεις της εν λόγω συγκεκριμένης σύμβασης και παρέχουν στους προσφέροντες τη δυνατότητα να αρνηθούν την εν λόγω συλλογή πληροφοριών.

Οι αναθέτοντες φορείς προβλέπουν μια ικανοποιητική χρονική περίοδο μεταξύ της κοινοποίησης και της συλλογής των πληροφοριών.

Πριν από την ανάθεση της σύμβασης, οι αναθέτοντες φορείς παρουσιάζουν τις συλλεγείσες πληροφορίες στον ενδιαφερόμενο προσφέροντα, δίνοντάς του την ευκαιρία να αμφισβητήσει ή να επιβεβαιώσει ότι η προσφορά που προέκυψε με αυτόν τον τρόπο δεν περιέχει ουσιώδη σφάλματα.

6. Οι αναθέτοντες φορείς μπορούν να αναθέτουν συμβάσεις βάσει ενός δυναμικού συστήματος αγορών απαιτώντας οι προσφορές συγκεκριμένης σύμβασης να υποβάλλονται υπό μορφή ηλεκτρονικού καταλόγου.

Οι αναθέτοντες φορείς μπορούν επίσης να αναθέτουν συμβάσεις βάσει ενός δυναμικού συστήματος αγορών βάσει του στοιχείου β) της παραγράφου 4 και της παραγράφου 5, εφόσον η αίτηση συμμετοχής στο δυναμικό σύστημα αγορών συνοδεύεται από ηλεκτρονικό κατάλογο σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές και τον μορφότυπο που ορίζεται από τον αναθέτοντα φορέα. Στη συνέχεια, ο εν λόγω κατάλογος συμπληρώνεται από τους υποψηφίους, αφού ενημερωθούν για την πρόθεση του αναθέτοντος φορέα να καταρτίσει προσφορές μέσω της διαδικασίας του στοιχείου β) της παραγράφου 4.

Άρθρο 106

Μεταφορά στο εθνικό δίκαιο και μεταβατικές διατάξεις

1. Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία έως τις 18 Απριλίου 2016. Ανακοινώνουν αμέσως στην Επιτροπή το κείμενο των εν λόγω διατάξεων.

2. Παρά τα οριζόμενα στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, τα κράτη μέλη μπορούν να αναβάλουν την εφαρμογή του άρθρου 40 παράγραφος 1 μέχρι τις 18 Οκτωβρίου 2018, πλην των περιπτώσεων όπου είναι υποχρεωτική η χρήση ηλεκτρονικών μέσων σύμφωνα με τα άρθρα 52, 53, 54, το άρθρο 55 παράγραφος 3, το άρθρο 71 παράγραφος 2 ή το άρθρο 73.

Παρά τα οριζόμενα στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, τα κράτη μέλη μπορούν να αναβάλουν την εφαρμογή του άρθρου 40 παράγραφος 1 για τις κεντρικές αρχές προμηθειών σύμφωνα με το άρθρο 55 παράγραφος 3 μέχρι τις 18 Απριλίου 2017.

Εάν ένα κράτος μέλος επιλέξει να αναβάλει την εφαρμογή του άρθρου 40 παράγραφος 1, το εν λόγω κράτος μέλος προβλέπει ότι οι αναθέτοντες φορείς μπορούν να επιλέξουν μεταξύ των ακόλουθων μέσων επικοινωνίας για κάθε επικοινωνία και ανταλλαγή πληροφοριών:

α) ηλεκτρονικά μέσα, σύμφωνα με το άρθρο 40,

β) ταχυδρομείο ή άλλο κατάλληλο μέσο,

γ) φαξ,

δ) συνδυασμό αυτών των μέσων.

3. Όταν τα κράτη μέλη θεσπίζουν τα μέτρα που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2, τότε περιέχουν παραπομπή στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από την παραπομπή αυτή κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Ο τρόπος της αναφοράς αποφασίζεται από τα κράτη μέλη.

Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή το κείμενο των ουσιωδών διατάξεων εσωτερικού δικαίου τις οποίες θεσπίζουν στον τομέα που διέπεται από την παρούσα οδηγία.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V

ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΠΑΡΑΛΑΒΗΣ ΤΩΝ

ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ, ΤΩΝ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ, ΤΩΝ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΠΡΟΕΠΙΛΟΓΗΣ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ

ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΩΝ ΣΤΟΥΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥΣ

Τα εργαλεία και τα συστήματα ηλεκτρονικής παραλαβής προσφορών, αιτήσεων συμμετοχής, καθώς και σχεδίων και μελετών πρέπει κατ' ελάχιστο όριο να διασφαλίζουν, με τεχνικά μέσα και κατάλληλες διαδικασίες, ότι:

α) μπορεί να καθορίζεται με ακρίβεια η ώρα και η ημερομηνία της παραλαβής των προσφορών, αιτήσεων συμμετοχής, αιτήσεων προεπιλογής καθώς και σχεδίων και μελετών·

β) μπορεί να εξασφαλίζεται ευλόγως ότι κανείς δεν θα έχει πρόσβαση πριν από τις καθορισμένες ημερομηνίες στις πληροφορίες που διαβιβάζονται δυνάμει των ως άνω απαιτήσεων·

γ) μόνον τα εξουσιοδοτημένα πρόσωπα μπορούν να καθορίζουν ή να τροποποιούν τις ημερομηνίες αποσφράγισης των παραληφθεισών πληροφοριών·

δ) στις διάφορες φάσεις της διαδικασίας προεπιλογής, της διαδικασίας σύναψης της σύμβασης ή ανάθεσης του διαγωνισμού, η πρόσβαση στο σύνολο ή σε μέρος των υποβαλλομένων πληροφοριών είναι δυνατή μόνον από δεόντως εξουσιοδοτημένα πρόσωπα·

ε) η παροχή πρόσβασης στις διαβιβαζόμενες πληροφορίες είναι δυνατή μόνο από εξουσιοδοτημένα πρόσωπα και μόνον μετά την προκαθορισμένη ημερομηνία·

στ) στις πληροφορίες που παρελήφθησαν και αποσφραγίσθηκαν κατ' εφαρμογή των εν λόγω απαιτήσεων έχουν πρόσβαση μόνον τα πρόσωπα τα εξουσιοδοτημένα να λάβουν γνώση,

ζ) σε περίπτωση παραβίασης ή απόπειρας παραβίασης των απαγορεύσεων ή των όρων πρόσβασης που αναφέρονται στα στοιχεία β) έως στ), μπορεί να εξασφαλίζεται ευλόγως ότι οι παραβιάσεις ή οι απόπειρες παραβίασης είναι σαφώς ανιχνεύσιμες.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΧ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

1. Δημοσίευση γνωστοποιήσεων

Οι διακηρύξεις και γνωστοποιήσεις που αναφέρονται στα άρθρα 67, 68, 69, 70, 92 και 96 πρέπει να αποστέλλονται από τους αναθέτοντες φορείς στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να δημοσιεύονται σύμφωνα με τους ακόλουθους κανόνες:

α) Οι διακηρύξεις και γνωστοποιήσεις που αναφέρονται στα άρθρα 67, 68, 69, 70, 92 και 96 δημοσιεύονται μέσω της Υπηρεσίας Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή από τους αναθέτοντες φορείς στην περίπτωση περιοδικών ενδεικτικών διακηρύξεων που δημοσιεύονται για το «προφίλ αγοραστή», σύμφωνα με το άρθρο 67 παράγραφος 1.

Οι αναθέτοντες φορείς δύνανται επιπλέον να δημοσιεύουν τις πληροφορίες αυτές μέσω του διαδικτύου στο σημείο «προφίλ αγοραστή», όπως προβλέπεται στο σημείο 2 στοιχείο β) κατωτέρω.

β) Η Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης χορηγεί στον αναθέτοντα φορέα τη βεβαίωση της δημοσίευσης των πληροφοριών που αναφέρεται στο άρθρο 71 παράγραφος 5.

2. Δημοσίευση συμπληρωματικών ή πρόσθετων πληροφοριών

α) Εκτός και εάν προβλέπεται διαφορετικά στο τρίτο και τέταρτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 73, οι αναθέτοντες φορείς δημοσιεύουν στο διαδίκτυο το πλήρες κείμενο των εγγράφων της προμήθειας.

β) Το προφίλ αγοραστή μπορεί να περιλαμβάνει στις περιοδικές ενδεικτικές διακηρύξεις που αναφέρονται στο άρθρο 67 παράγραφος 1, πληροφορίες για τις τρέχουσες προκηρύξεις, τις προγραμματιζόμενες αγορές, τις συμβάσεις που έχουν συναφθεί, τις διαδικασίες που έχουν ακυρωθεί, καθώς και κάθε άλλη χρήσιμη γενική πληροφορία, όπως αρμόδιο επικοινωνίας, αριθμό τηλεφώνου και τηλεομοιοτυπίας, ταχυδρομική διεύθυνση και ηλεκτρονική διεύθυνση. Το «προφίλ αγοραστή» μπορεί επίσης να περιλαμβάνει ενδεικτικές γνωστοποιήσεις που χρησιμοποιούνται ως μέσο προκήρυξης του διαγωνισμού, και δημοσιεύονται σε εθνικό επίπεδο δυνάμει του άρθρου 72.

3. Μορφή και λεπτομέρειες της ηλεκτρονικής διαβίβασης διακηρύξεων Η μορφή και οι λεπτομέρειες διαβίβασης των διακηρύξεων με ηλεκτρονικά μέσα που έχουν θεσπιστεί από την Επιτροπή είναι διαθέσιμες στην ακόλουθη διεύθυνση διαδικτύου «<http://simap.eu.int>».